UNIVERSITETSMAGASINET **ASTERISK** | DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITET | **NR. 28** | APRIL–MAJ 2006

06 **TALER DU GLOBALT?**
Globaliseringen skaber nye sprogformer og rusker i traditionelle normer. Hvilke sprog skal vi lære?

12 **UNIVERSITETERNES TOP 200**
SÅDAN FÅR DE SUCCES

20 FRA VELFÆRDSSTAT TIL
KONKURRENCESTAT

22 **SELVREALISERING**
FORBANDET FRI

Ladet med vrede

AF REKTOR LARS-HENRIK SCHMIDT

✱ Uro er over os, og uro slår ud i vrede. Det gør os utrygge. Heldigvis beroliger det os, at vreden bor i bestemte kroppe, der kan spærres inde. Problemet er, at stadig flere tegn i tiden tyder på, at det er kulturen, der er vredladen – ikke bare kammeraten ved siden af. Vreden slår uventet ud i skuddramaer mellem gadebander, i overfald i busser, i *happy slapping*, overfald i S-toge, i spontane tæskehold, fodboldvold, slagsmål ved skolefester, i trusler og vold i københavnske skoleklasser etc. Listen bliver længere og længere. Uroen breder sig, og vreden smitter.

Også jeg kan mærke den. Jeg bilder mig ind, at vreden griber om sig og er ved at sætte sig igennem som et ubehageligt klima, hvor tiden er i røre, folk oprørte og alt af lave. Har jeg ret i det (det tror jeg, men håber det ikke), så bliver vreden et brændende problem fremover. Vreden kan ligefrem blive samfundsproblemet for os.

Terrorisme er sindbilledet på vor tids vrede. Terrorisme er et udslag af vrede, som udnytter og forstærker oplevelsen af uro. Men det afgørende er, at terrorismen – vredens ideologi – peger på, at vi har at gøre med selvretfærdig vrede. I en ny selvhelligheds tjeneste ofrer hverdagens terrorister sig for at destruere andre menneskers trygge tilværelse. Vi er vidner til afskeden med forståelsen for almen retfærdighed. Mens retfærdighedens gudinde Justitia bar bind for øjnene for at være i retfærdighedens balance og for at opnå retfærdighed for alle, så har selvretfærdighedens gud (som endnu ikke har et navn) ikke øje for denne balance. Et provokeret selvværd slår med andre ord alt for let ud i vrede og raseri nu om dage – det vil sige, at selvværdsfølelse er forudsætning for selvretfærdighed. Og mennesker grebet af selvretfærdighed er vanskelige at håndtere. Tidligere kunne vrede oprørere råbe: "I kan ikke overse os. Vis respekt, eller vi skal vise, at vi kan slå igen og ødelægge." I dag har mange opgivet appellen om almen retfærdighed og vil nu 'blot' i ynkelig afmægtighed vise, at de stadig kan bestemme over andres liv. Magtdemonstrationen i sig selv tager over. Man bliver en vredladen rebel, der kun henviser til sig selv: "I skal ikke overse mig!"

Vreden opstår, når den enkelte person ikke oplever, at han betyder nok. Et af de bedste eksempler er vor tids vrede unge mænd. De er vor tids rebeller. De er tilsyneladende 'rebels with a cause' (at skabe uro), men netop ofte 'rebels without a cause'. I Danmark møder vi dem som udtryk for en fejlslagen integrationspolitik. De forskellige forklaringer på miseren kender vi alt for godt: Det er deres egen skyld, fordi de insisterer på at forblive fremmede. De klarer sig ikke godt nok i test. Erhvervslivet og militæret vil ikke optage dem. Og så videre og så videre. På tværs af forklaringerne er pointen, at de oplever sig som uønskede og reagerer med vrede. På den måde bliver de vrede unge mænd og kvinder uroens indikatorer, vredens splittede fortropper i et omfattende vredesudbrud. Det lader sig ikke reducere til et religiøst problem, heller ikke til et socialt problem, nej, jeg vil gå så langt som til at tale om en ny civilisatorisk situation. Ikke fordi den selvretfærdige vrede bliver en egentlig massebevægelse, der marcherer samlet frem i fælles vrede, men de enkeltstående vredesudbrud rummer så megen kraft, at det alligevel ændrer situationen for os alle. Massens tryghed ødelægges.

> "Jeg bilder mig ind, at vreden griber om sig og er ved at sætte sig igennem som et ubehageligt klima, hvor tiden er i røre, folk oprørte og alt af lave. Vreden kan ligefrem blive samfundsproblemet for os."

Den selvretfærdige person er i sin vrede ligeglad – for ham drejer det sig om at være destruktiv for sig selv og for sin egen skyld. Den selvretfærdige person viser sig og sin vrede åbent frem. Han markerer sig, skammer sig og ydmyger sig. Og det gør han med en pludselighed og i en åbenhed, som næppe før er set – ja, vreden har det bedst, når kameraets anerkendelse indfanger den. Vreden smitter og gør med rette andre vrede. Samtidig går den samlede besindelse tabt. Her gik vi og troede, at vi var på vej mod Kants evige fred. I stedet må vi sande, at det snarere er en bestemt udgave af Thomas Hobbes urmyte om alles kamp mod alle, der er den slående beskrivelse midt i et trøsteløst rigt samfund.

Hvad må der gøres, når tillid og stabilitet er sat over styr, og vredesudbrud får allestedsnærværelse? Så er der i første omgang to forholdsregler, der må træffes. Den første regel er, at det handler om forberedelse, ikke om forudsigelse. Vær beredt på, at vreden pludselig kan slå ud "her". Den anden er at begynde at tænke i brugbare pædagogiske bebrejdelser som en måde at korrigere og besinde dem, der bryder ud i ukontrollabel vrede. Vi kan ikke bare spærre vreden inde, sætte den i skammekrogen, i fængsel eller i militærtjeneste. Vi må lede efter nye bebrejdelser, som sænker samtidens temperatur. Det er en kamp for en mere kølnet koleriskhed, vi skal lære at kæmpe. ■

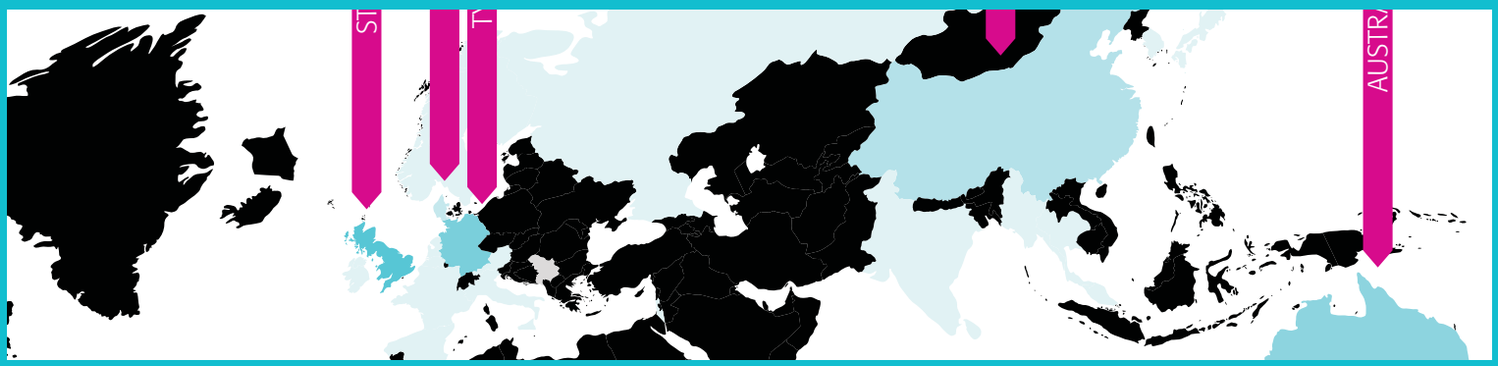

Hvad kendetegner verdens bedste universiteter?

ASTERISK HAR INDSAMLET TALLENE OG FUNDET SUCCESKODEN. SE 'FORSKERELITENS VERDENSKORT' S. 12-15.

06 NÅR VERDEN TALER SAMME SPROG

Outsourcing. Offshoring. Open source. Globaliseringens sprog er i dag engelsk, men i fremtiden vil der være flere sprog og mange variationer af engelsk om buddet. Det har store konsekvenser for fremmedsprogsundervisningen.

12 FORSKERELITENS VERDENSKORT

Danske universiteter skal være i verdensklasse, lyder det fra regeringen. Men hvad kendetegner egentlig verdens 200 højest 'rankede' universiteter? Asterisk har indsamlet tallene og fundet succeskoden.

16 NATIONALSTATEN GIVER SLIP PÅ UDDANNELSESPOLITIKKEN

Uddannelse er ikke længere et nationalt gode, men en investering i global konkurrenceevne og markedsduelige kompetencer. Ny EU-støttet masteruddannelse på DPU skal uddanne fremtidens globalt tænkende uddannelsesplanlæggere.

20 FRA VELFÆRDSSTAT TIL KONKURRENCESTAT

Engang skulle pædagogikken sikre disciplin. Så skulle den gøre individet til medborgere. Nu ønsker politikerne, at pædagogikken skal sikre dansk økonomis konkurrenceevne. Professor Ove K. Pedersen vurderer her den politiske kamp om pædagogikken.

22 FORBANDET FRI

Valgfriheden er over os. Vi er frie til at skifte til et nyt ønskejob, en ny garderobe, en ny kæreste – eller hvad der nu måtte falde os for. Gør friheden os lykkelige? Nej, siger to forskere, der peger på, at friheden tværtimod kan føre til en ny og deprimerende tvang.

26 UDDANNELSE ER EUROPAS FÆLLES GODE

Europa satser i øjeblikket voldsomt på at omstrukturere uddannelsessystemet for at forbedre konkurrenceevnen, men fokus er alt for snævert, skriver Stavros Moutsius i kommentaren.

28 SIKKER VIDEN PÅ DANSK GRUND

Hvordan lærer børn bedst at regne? Hvad er den bedste metode til at styrke elevers læsekompetencer? Et nyt videnscenter på Danmarks Pædagogiske Universitet skal gøre 'sikker viden' om uddannelsesforskning tilgængelig.

ASTERISK NR. 28, APRIL – MAJ 2006

REDAKTØRER Lars-Henrik Schmidt (ansv.), Camilla Mehlsen, Claus Holm

REDAKTIONSKOMITÉ Anders Lindskov, Martin Bayer, Ida Wentzel Winther, Signe Pildal Hansen, Jette Kofoed, Lars Geer Hammershøj, Henrik Nitschke, Jakob Albrecht

KORREKTUR Kirsten Kovacs

REDAKTIONENS ADR. Danmarks Pædagogiske Universitet, Rektoratet, Tuborgvej 164, 2400 København NV

KONTAKT TIL REDATIONEN. E-mail: asterisk@dpu.dk, Telefon: 88 88 99 32

ABONNEMENT: Abonnement er gratis og kan bestilles på www.dpu.dk/asterisk

DESIGN 1508 A/S

FORSIDE Corbis

TRYK Scanprint A/S

ISSN NR. 1601-5754

OPLAG 13.500

Asterisk udgives seks gange årligt af Danmarks Pædagogiske Universitet. Magasinet bringer artikler om universitetets forskning og det pædagogiske område generelt.
Artikler eller illustrationer må ikke eftertrykkes uden tilladelse fra Asterisk.

Flytter tro Bjerge?*

Informationsmøder

MASTERUDDANNELSER

Århus 4. april
København 6. april

Ansøgningsfrist: 2. maj

KANDIDATUDDANNELSER

København 16. maj

Ansøgningsfrist: 3. juli

Programmer og mere information: **www.dpu.dk/uddannelser**

* ..... uddannelse KAN!

FORFATTERSKOLE SØGER NYE TALENTER

Forfatterskolen for Børnelitteratur søger 12 forfatterspirer til optagelse i juni 2006. Skolen er det eneste sted i verden, der uddanner børnebogsforfatter. Eleverne på forfatterskolen lærer at skrive billedbøger, noveller, romaner m.v. henvendt til børn og unge. Forfatterskolen for Børnelitteratur blev oprettet af professor Torben Weinreich i 1999. I dag er Kari Sønsthagen leder af skolen, der hører under Center for Børnelitteratur på DPU. Siden forfatterskolens etablering har i alt 50 personer taget uddannelsen. Halvdelen har fået udgivet fiktion i form af blandt andet romaner, filmmanuskripter og læse-let-bøger. Uddannelsen varer 2 år på deltid, og der er kun optagelse hvert andet år.

→ Læs mere om uddannelsen her: www.cfb.dk/forfatterskolen

NY DEKAN FOR FORSKNING OG UDDANNELSE

Bjarne Wahlgren bliver forsknings- og uddannelsesdekan ved Danmarks Pædagogiske Universitet. Det er første gang, DPU får en dekan for uddannelse og forskning. Bjarne Wahlgren er professor i voksenpædagogik og oprindelig magister i sociologi fra Københavns Universitet. Bjarne Wahlgren tiltrådte i 2000 som forskningsdirektør ved DPU og har tidligere været leder af Forskningscenter for Voksenuddannelse ved Danmarks Lærerhøjskole. Ansættelsen af en forsknings- og uddannelsesdekan er det sidste skridt i en proces, der begyndte med, at Kjeld Holm tiltrådte som DPU's bestyrelsesformand i januar 2005, Lars-Henrik Schmidt blev ansat som rektor 1. juli 2005, og nye ledere af DPU's seks institutter tiltrådte 1. august 2005.

DPU MED I FORUM FOR VEJLEDNING

Danmarks Pædagogiske Universitet er repræsenteret ved tre medlemmer i Det nationale dialogforum for uddannelses- og erhvervsvejledning. Som personligt udpegede medlemmer deltager fra DPU forskningsleder Knud Illeris, forskningsleder Noemi Katznelson og lektor Peter Plant. Medlemmerne skal frem til 2007 sammen med repræsentanter for organisationer, foreninger og myndigheder bidrage til øget sammenhæng, koordinering og kvalitetsudvikling i vejledningen. Det nationale dialogforum for uddannelses- og erhvervsvejledning er nedsat af Undervisningsministeren. I forummet kan medlemmerne fremsætte vurderinger, synspunkter og anbefalinger og afprøve ideer og dermed være aktive medspillere i den fortsatte udvikling.

KVALITET I UNDERVISNINGEN

Pædagogik og undervisning er i fokus som aldrig før på de danske universiteter. Alligevel kniber det med at få de gode intentioner ført ud i livet. Den nye rapport 'Kvalitet i undervisningen' kommer med et bud på, hvordan undervisningen kan blive opprioriteret og forbedret. Professor Jens Rasmussen fra Institut for Pædagogisk Sociologi ved DPU har stået i spidsen for arbejdsgruppen under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. Han fortæller, at rapporten især retter fokus mod underviserne, fordi det som udgangspunkt er dem, der skal have redskaber til bedre undervisning.

Læs hele rapporten her:
→ www.vtu.dk/fsk/rapporter/kvalitetiundervisningen.pdf

BRYD MØNSTERET

Når en ung sætter sig for at blive familiens første på en gymnasial uddannelse, kan den gode lærer gøre den helt store forskel. Der er nemlig en tæt sammenhæng mellem kravene til lærerrollen og mulighederne for flere mønsterbrud på de gymnasiale uddannelser. Det viser den tredje og sidste rapport om mønsterbrud, 'Udvikling og forskning i samspil', som er den sidste del af Undervisningsministeriets Mønsterbryderprojekt 2004–2006. Bag rapporten står en projektgruppe bestående af ph.d.-studerende Steen Elsborg og lektor Ulla Højmark Jensen fra Danmarks Pædagogiske Universitet, samt lektor Peter Seeberg fra Syddansk Universitet.

→ Læs rapporten her: http://pub.uvm.dk/2006/m3.pdf

HAR DU LÆST DE SENESTE NYHEDER?

Abonnér på nyheder fra Danmarks Pædagogiske Universitet, og bliv opdateret med nyt fra den pædagogiske verden.

→ Tilmeld dig på www.dpu.dk/nyhedsmail

Foto: Fra Peter Greenaways film 'The Pillow Book'. Corbis.

NÅR VERDEN TALER SAMME SPROG

Outsourcing. Offshoring. Open source. Globaliseringens sprog er i dag engelsk, men i fremtiden vil der være flere sprog og mange variationer af engelsk om buddet. Det har store konsekvenser for fremmedsprogsundervisningen.

* Har du altid drømt om at tale et drevent amerikansk som i den sydvestlige del af Alabama? Så tag til Bangalore eller Calcutta, og prøv lykken i et af Indiens mange *call centers*. Her tager en kvart million indere døgnet rundt imod opkald fra blandt andet amerikanske kunder – med en udtale, der matcher kundens. Gennem intensive fonetikkurser tilegner inderne sig en autentisk accent, så kunden ikke bemærker, at personen i den anden ende i røret befinder sig tusindvis af kilometer væk. De indiske *call centers* er blot et eksempel på global kommunikation. Et andet er karikaturer, der pludselig går kloden rundt. Men hvad vil det egentlig sige at kommunikere globalt?

"Global kommunikation er ikke en ting, men en proces, der opstår under særlige omstændigheder. Ny teknologi og brugen af fremmedsprog er for eksempel med til at skabe rammerne for global kommunikation. Det nye er dog ikke, at man kan kommunikere på tværs af landegrænser og tidsforskelle, men den hastighed, som kommunikationen foregår med," siger den amerikanske lektor Dennis Day fra Global Communications Research Group ved Syddansk Universitet, der undersøger, hvordan danske virksomheder kommunikerer i det daglige i en globaliseret verden.

"Det er overvældende, hvor meget folk bruger e-mail professionelt. Selv om din kollega sidder ved siden af dig, skriver du en mail."

FOLK FORETRÆKKER E-MAIL

Det er ikke mindst de digitale medier, som har sat kommunikationen op i gear og har gjort det muligt for virksomheder at arbejde globalt. Men det har alligevel overrasket forskerne, hvor udbredt e-mail er i arbejdslivet, fortæller Dennis Day:

"Det er overvældende, hvor meget folk bruger e-mail professionelt. Selv om din kollega sidder ved siden af dig, skriver du en mail. Det er selvfølgelig uhyre praktisk, men det giver samtidig også kommunikationsproblemer, for det kræver en massiv administration at holde styr på alle de e-mails."

Undersøgelser har vist, at 75% af al e-mail-korrespondance foregår på engelsk. Og når virksomheder kommunikerer på dansk, er der masser af engelske gloser iblandt. Det er ikke tilfældigt, at globaliseringens populære termer er engelske: outsourcing, offshoring, open source, supply-chaining, work flow-software osv. Er engelsk globaliseringens sprog?

"Engelsk er selvfølgelig nutidens sprog for bredere kommunikation. Hvis du vil være med i det globale spil, kræver det engelsk," siger Dennis Day. Han påpeger dog i samme åndedrag, at man ikke uden videre kan sige, at engelsk er globaliseringssproget. Det er snarere noget tredje – det, som sprogkyndige kalder for 'lingua franca engelsk'.

SPROGENES SCHWEIZ

Et lingua franca er en slags universalsprog, som folk bruger, når de skal kommunikere sammen, men ikke deler samme modersmål. For eksempel brugte diplomater tidligere fransk som lingua franca, mens handelssproget opsnappede ord og begreber fra tysk og italiensk. Engelsk har længe været lingua franca i størstedelen af den videnskabelige verden og er nu godt på vej til at blive verdens dominerende lingua franca.

"Lingua franca opstod som et handelssprog, blandt andet da portugiserne var ude og erobre verdenen. De havde folk fra forskellige dele af verden med på skibene og udviklede en fælles forståelsesramme – et lingua franca. I dag er lingua franca den globale kommunikationsform. Det er det bedste valg, hvis folk ikke taler samme sprog," siger Dennis Day.

Siden portugiserne hentede slaver ved Afrikas kyst og kæmpede med nabolandene om at finde søvejen til Indien, har udbredelsen af lingua franca taget fart. Ud over at et lingua franca gør, at folk forstår de ord, der kommer fra den andens mund eller pen, har det også vist sin værdi som et sprog, der kan bryde kulturforskelle. Det skyldes, at lingua franca er, hvad Schweiz er i internationalt samarbejde: Det er neutralt. "Lingua franca kan skabe en slags neutral platform, for eksempel når to virksomheder skal samarbejde på tværs af sprog- og kulturgrænser," siger Dennis Day.

Et andet kendetegn ved lingua franca er, at det ofte er instrumentalt og teknisk, i hvert fald hvad angår kommunikationen i arbejdsrelationer. Dennis Day har analyseret danske medarbejderes samtaler og korrespondancer med udenlandske kolleger og kunder og vurderer, at det langt hen ad vejen går fint med forståelsen, når medarbejdere kommunikerer på et fremmedsprog, for eksempel over e-mail eller i forhandlingssituationer – også selv om der er store grammatiske huller i medarbejdernes sprogkundskaber:

"Man behøver ikke tale perfekt engelsk for at få kommunikationen til at fungere. Problemerne opstår, når kommunikationen rækker ud over den faglige kontekst, som for eksempel når man smalltalker om, hvad man skal i ferien. Generelt er det ikke noget problem for danskerne. De klager over, hvordan koreanerne taler engelsk," siger Dennis Day.

FLERTALLET BESTEMMER

Selv om det kan være vanskeligt at forstå koreanernes engelsk, er det ikke sikkert, de får brug for et intensivt fonetikkursus i Bangalore. Går det, som flere lingvister forudsiger, vil 'afvigende' former for engelsk være normen i fremtiden. I hvert fald er vi vidner til en eksplosiv vækst i antallet af mennesker, der bruger engelsk i hverdagen, men ikke har engelsk som modersmål. Det kan på længere sigt betyde, at engelsk i højere grad bliver et lingua franca for de mange frem for et modersmål for de få.

Skaber det voksende antal engelske sprogbrugere fra øst, vest, nord og syd et helt nyt – eller flere nye – sprog, eller er det blot nye engelske dialekter? Det er lingvisterne langtfra enige om, fortæller den irske lektor Sharon Millar fra Global Communications Research Group, som blandt andet undersøger sprogets normer:

"Nogle mener, det er en ny form for engelsk, der er ved at udvikle sig. Det er ikke britisk engelsk. Det er ikke amerikansk. Det er noget helt andet, der er begyndt at blusse op. Nogle lingvister kalder det for 'World Standard English', som også engelsktalende fra for eksempel USA og Storbritannien skal lære. World Standard English mener de, er mindre nuanceret, for eksempel skal det undgå idiomer. Andre siger nej – det er bare amerikansk eller britisk engelsk, som bliver brugt i en international kontekst."

FORÆLDEDE NORMER

Vil idealet om korrekt engelsk ændre sig?

"Sandsynligvis, men den undervisningsverden, der har engelsk som fremmedsprog, er utrolig konservativ. De normer, som der undervises i, er i nogle tilfælde meget gammeldags. Der undervises i et idealiseret standard-engelsk."

Men er det ikke hensigtsmæssigt, at der er et ideal?

"Jo, men sprog udvikler sig løbende, og det gør undervisningsverdenen ikke på samme måde. Undervisningen læner sig op ad gamle normer. Det betyder, at det standardsprog, som der undervises i, ikke er det sprog, som der reelt tales. Det er også noget, jeg oplever i Danmark. For eksempel bliver jeg undervist i dansk. Og selv om jeg ikke undervises i at tale som dronning Margrethe, bliver jeg rettet, når jeg udtaler ord med fynsk accent. Hvorfor det? Det er jo det sprog, jeg hører omkring mig. Det samme kan man spørge om engelsk: Hvorfor skal det engelsk, som der undervises i, læne sig op ad forældede normer? Andre slags engelsk har jo også udviklet sig markant. →

"Sprog udvikler sig løbende, men det gør undervisningsverdenen ikke på samme måde. Undervisningen læner sig op ad gamle normer."

Indisk engelsk er ikke dårligt britisk engelsk. Det har sine egne normer og har udviklet sig meget. Spørgsmålet er, om det samme sker med lingua franca engelsk og World Standard English."

Men selv om lingvister mener, der er et World Standard English, slår det vel ikke nødvendigvis igennem som en norm? Hvad styrer processen?

"En norm er noget, der starter som følge af en innovation. Det er ikke godt nok, hvis det blot er mig, der bruger et ord på en særlig måde. Men hvis andre begynder at bruge det, kan det blive til en norm. For eksempel bruger mange danskere det engelske ord *possibility* i betydning *opportunity*. Det gør andre europæere også, så denne sprogbrug kunne blive til en slags europæisk engelsk norm. Hvis du tager alle mulige sproglige ændringer, kan der udvikle sig noget helt nyt. Spørgsmålet er så, om det er et nyt sprog. Nogle frygter, at engelsk vil splitte, ligesom latin, og så får vi forskellige separate sprog."

Men lingua franca engelsk er vel ikke bare ét sprog?

"De fleste mennesker, som bruger engelsk i dag, er *non-native speaker*s og bruger engelsk som lingua franca. Derfor er det til diskussion, om *native speakers* fortsat skal være en slags hellige køer Det har pædagogiske implikationer, for det præger jo det sprog, man skal undervise i i fremtiden."

TOPMAVE OG BOWLERHAT

Lektor Bente Meyer fra Danmarks Pædagogiske Universitet mener også, at sprognormen vil ændre sig med udbredelsen af lingua franca engelsk, og det vil forandre fremmedsprogsundervisningen i skolen:

"Engelsk tales i dag af mange forskellige mennesker på mange forskellige måder. Det betyder, at man ikke længere kan have de idealer om, at man skal tale britisk engelsk på en bestemt måde. Der udvikler sig en lingua franca kultur, som ikke bygger på national forståelse, men på det multikulturelle. De stærke engelsksprogede kulturer, ikke mindst Storbritannien, er ikke homogen i gammeldags forstand, men er i høj grad præget af multikulturalisme. Vi kender alle sammen billedet af englænderen med bowlerhatten fra de gamle engelske bøger: Englænderen var sådan en ældre fyr med topmave og bowlerhat. Den form for stereotyper kan man ikke rigtig bruge til noget i dag," siger Bente Meyer, der forsker i fremmedsprogspædagogik, it og internationalisering i skolen. Ifølge Bente Meyer har det stor betydning for engelskundervisningen, at mange børn og unge tilegner sig engelsk uden for skolen.

"Pædagogisk betyder det meget, at børn og unge i høj grad lærer engelsk uden for skolen og også på andre måder end i skolen. I skolen er sproget tit et mål i sig selv. Her handler det meget om sprogets opbygning, grammatik og indre logik. Uden for skolen er engelsk et middel til at få kontakt med andre og til at få oplysninger på. For eksempel lærer børn og unge engelsk gennem spil og chatrum. Engelsk er alle vegne, også i de medier, som børn og unge bruger. Det er selvfølgelig ikke noget nyt, at engelsk er i fjernsynet, i musik osv. Det nye er, at det også er i informationsteknologien, som børn og

INTERNATIONALE STUDERENDE UNDERVISES PÅ ENGELSK

Mellem 2 og 3 millioner rejser hvert år til et andet land for at læse. Især USA og Storbritannien er populære destinationer. Over halvdelen af de internationale studerende undervises på engelsk.

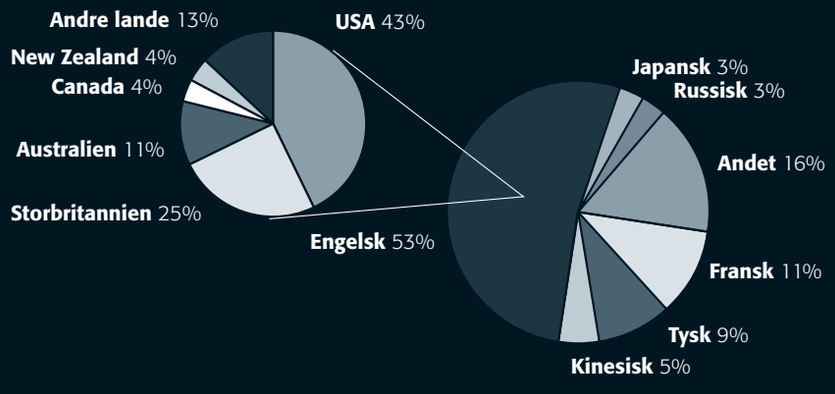

Kilde: David Graddol: 'What's Next', British Council, 2006

FØRENDE UNIVERSITETER BRUGER ENGELSK

Engelsk er det mest populære undervisningssprog på verdens 200 bedste universiteter: Næsten 60 procent underviser udelukkende på engelsk, mens tre ud af fire universiteter udbyder undervisning på både engelsk og et eller flere andre sprog, for eksempel tysk, fransk eller kinesisk.

Undervisningssprog på verdens 200 bedste universiteter:

Kilde: Egen research 2006 på baggrund af 'International Handbook of Universities 2005'. Se artiklen 'Forskerelitens verdenskort' s. 12.

"Vi kender alle sammen billedet af englænderen med bowlerhatten fra de gamle engelske bøger: Englænderen var en ældre fyr med topmave og bowlerhat. Den form for stereotyper kan man ikke bruge til noget i dag."

unge jo bruger meget," siger Bente Meyer. Det har også konsekvenser for undervisningen i skolen.

"Hvis sprogundervisningen skal rettes mod en sprogbrug, som eleverne skal have ude i det virkelige liv, skal det være meget kommunikativt orienteret. Men skolens undervisning bliver tit en 'som om-situation'. Vi taler ikke med nogen, som vi ikke bare kan tale dansk med. Vi lader, som om vi bliver nødt til at tale engelsk med hinanden."

En måde at bringe autenticiteten ind i klasseværelset er ved at bruge medierne.

"Man må forholde sig til, at engelsk kan tales på mange forskellige måder. Det kan man blandt andet bruge medierne til at illustrere. Man kan via film, båndoptager og nettet lytte til mange forskellige måder at tale på," siger Bente Meyer.

VINDERE OG TABERE

Det kan måske undre, hvorfor engelsk har indtaget førertrøjen som det dominerende lingua franca op gennem det 20. århundrede. Til det svarer Dennis Day tørt: "Det er på grund af det britiske imperium og USA's enorme vækst og indflydelse. USA har ganske enkelt magten til at sætte dagsordenen, hvad angår sprog."

Vil udviklingen fortsætte, eller formår kineserne at stjæle dagsordenen i det 21. århundrede? Kinesisk er allerede verdens største sprog målt på modersmålssprogbrugere med mere end 1,3 milliarder kinesiske sprogbrugere. Dennis Day tror dog ikke på det kinesiske sprogs globale udbredelse som lingua franca. For det første er det lingvistisk set et særdeles komplekst skriftsprog. For det andet har Kina ikke den samme lange magthistorie som England og USA.

Med det engelske sprogs globale indflydelse presses tidligere førende sprog ud i periferien. De store tabere er fransk, spansk og tysk, som Sharon Millar betegner som "døende eller truede som fremmedsprog" i visse kontekster. Sharon Millar og andre fra Global Communications Research Group går til efteråret i gang med et EU-projekt om flersprogethed i EU, Language Dynamics and Management of Diversity (DYLAN), som involverer forskere ved 19 universiteter i Europa. Baggrunden for projektet er, om det kan betale sig at investere i flersprogethed, der jo som bekendt er en særdeles bekostelig affære, ikke mindst i EU-regi. Men man kan også stille spørgsmålet omvendt: Har vi råd til *ikke* at satse på flersprogethed. Meget peger på, at flersprogethed skaber bedre vidensbaserede samfund. Det er netop denne tese, forskerne i DYLAN-projektet skal afprøve. Dennis Day og Sharon Millar fra Global Communications Research Group er imidlertid ikke i tvivl om, at der er en gevinst ved at kunne beherske flere sprog, for sprog udvider horisonten. "Sproget kan styre den måde, du tænker på," siger Dennis Day.

Filosoffen Wittgenstein formulerede det sådan i forrige århundrede: Mit sprogs grænser er min verdens grænser. I dag er det store spørgsmål, hvad der vil ske med bevidsthedens grænser, hvis verden taler samme sprog. ■

Af Camilla Mehlsen, cme@dpu.dk

SHARON MILLAR

Lektor, ph.d. ved Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet. Forsker i sociolingvistik, børns sprogtilegnelse, metasproglig bevidsthed og sproglige normer. Er med i forskergruppen Global Communications Research Group.

Læs mere her: www.humaniora.sdu.dk/gcrg

BENTE MEYER

Lektor ved Institut for Pædagogisk Antropologi, Danmarks Pædagogiske Universitet. Forsker i fremmedsprogspædagogik og it, internationalisering og interkulturel kommunikation. Medforfatter til bogen 'Medier og it – læringspotentialer', DPU's Forlag 2005 og 'Perspektiver på dansk', 2004.

Læs mere her: www.dpu.dk/om/bm

DENNIS DAY

Lektor, ph.d. ved Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet. Leder af et projekt for forskergruppen Global kommunikation i danske virksomheder, finansieret af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Læs mere her: www.humaniora.sdu.dk/gcrg

FREMTIDENS NATURFAG I FOLKESKOLEN

Danske elever placerer sig markant dårligere end gennemsnittet i internationale sammenligninger, ikke mindst i naturfagene. Hvordan kan danske elevers placering forbedres? En ny rapport kommer med fagspecifikke anbefalinger, der kan bidrage til at styrke det faglige niveau i fagene naturfag og teknik i folkeskolen. For eksempel anbefales det, at der justeres i formålsbestemmelsen for matematikfaget, og at der skabes større sammenhæng mellem de naturfaglige fag. Rapporten er udarbejdet af udvalget til forberedelse af en handlingsplan for naturfagene i folkeskolen, som er nedsat af undervisningsminister Bertel Haarder. Lektor Henrik Busch fra Institut for Curriculumforskning ved Danmarks Pædagogiske Universitet er næstformand i gruppen.

→ Læs hele rapporten her: www.uvm.dk/06/documents/nat.pdf

UNGE OG ULIGHED

Vi lever i en tid med frit valg på alle hylder. Nogle ser valgfriheden som et paradis. Andre oplever friheden som et uoverskueligt kaos. Hvad ved vi om de unges muligheder og chancer i et samfund med voksende ulighed? Hvem bliver vindere, hvem bliver tabere, og hvordan går det til? Det er emnet for den årlige majkonference arrangeret af Center for Ungdomsforskning ved DPU. Konferencen afholdes den 18. maj på Danmarks Pædagogiske Universitet med deltagere fra alle de uddannelser og organisationer, hvor de unge færdes.

→ Læs mere på www.cefu.dk/maj_konference

STATEN I HOVEDET

Hvad betyder staten for det enkelte menneskes uddannelse? Hvad er statens rolle i det 21. århundrede? I workshopprækken 'Staten i hovedet' tager tænkere og politikere fat i begrebet stat i forhold til aktuelle strømninger. Der er to workshops tilbage i serien, som foregår på DPU: Svend Auken taler om 'Staten i aktuel dansk politik' den 19. april kl. 10-12, og Søren Christensen diskuterer 'Staten mellem Globalisme og populisme' den 10. maj kl. 10-12. Serien 'Staten i hovedet' er arrangeret af Jens Erik Kristensen og Frederik Stjernfelt, begge fra DPU.

→ Læs mere på www.dpu.dk/kalender

KOMMUNIKATIVE KOMPETENCER

Hvordan skaber man bedre sammenhæng mellem samfundets stigende krav om kommunikative kompetencer og skolens undervisning? Det bliver forskningsfeltet for Vibeke Hetmar fra Danmarks Pædagogiske Universitet, som særligt vil rette blikket mod læse-, litteratur- og skriveundervisning. Hun holder tiltrædelsesforelæsning som professor om udvikling af kommunikative kompetencer den 19. maj kl. 14 på Danmarks Pædagogiske Universitet.

→ Læs mere på www.dpu.dk/kalender

DIDAKTIK INDEN FOR NATURVIDENSKAB OG TEKNIK

Forskningsenheden for Matematikkens og Naturfagenes Didaktik (MND) inviterer til konference om sammenhænge i naturvidenskabelige og tekniske uddannelser, for eksempel sammenhænge mellem mål, indhold og evaluering, mellem de enkelte kurser og dele i en uddannelse og sammenhænge mellem uddannelsesniveauerne. Konferencen er den 7. majkonference arrangeret af et netværk mellem universiteternes naturvidenskabelige uddannelser. Konferencen afholdes den 10.-11. maj på Ledernes KonferenceCenter i Odense.

→ Læs mere på www.dpu.dk/kalender

HAR DU LÆST DE SENESTE NYHEDER?

Abonnér på nyheder fra Danmarks Pædagogiske Universitet, og bliv opdateret med nyt fra den pædagogiske verden.

→ Tilmeld dig på www.dpu.dk/nyhedsmail

UNIVERSITETERNES **MESTERLIGA**

The Times offentliggør hvert år en liste over verdens 200 bedste universiteter.

Ved du, hvad navnet er på verdens bedste universitet?

Tror du, at Europa kan klare sig i kampen med USA og Asien?

Hvilket undervisningssprog er det mest udbredte?

Har de små universiteter mon en chance i kampen med de store?

Kan danske universiteter gøre sig gældende?

På de næste sider kan du læse om universiteternes mesterliga, og hvad de har til fælles.

FORSKERELITENS **VERDENSKORT**

Danske universiteter skal være i verdensklasse, lyder det fra regeringen. Men hvad kendetegner egentlig verdens 200 højest 'rankede' universiteter? Asterisk har indsamlet tallene og fundet succeskoden.

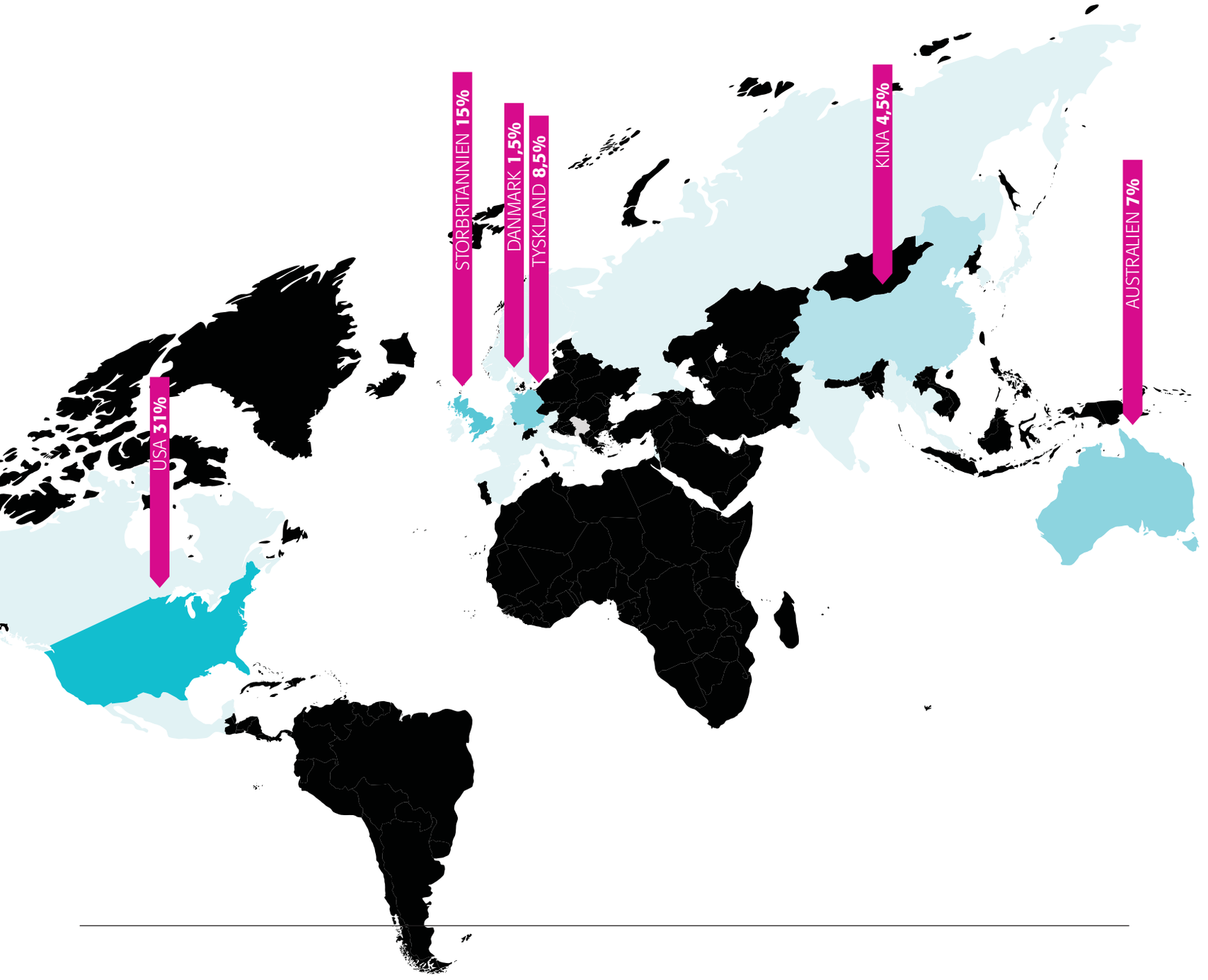

✱ Du kender sikkert en del af dem ved navn: Harvard, MIT, Yale, Oxford og Cambridge. Navnene på de berømte universiteter optræder på The Times Higher World University Rankings – ranglisten over de 200 universiteter, der klarer sig bedst på verdensplan.

Men hvad kendetegner egentlig verdens bedste universiteter? Kan små universiteter begå sig blandt de store? Hvilket sprog taler eliten? Og hvilken betydning har størrelsen af universitetsbiblioteket?

Normalt viser den årlige rangliste fra The Times Higher World University Rankings kun universiteternes navn, land og score. Men ved at samkøre top 200-listen med oplysninger i opslagsværket International Handbook of Universities 2005 har Asterisk forsøgt at finde frem til fællestræk ved universiteternes mesterliga. Ud for hvert universitet på ranglisten har vi tilføjet oplysninger inden for seks kategorier:

HVOR LIGGER VERDENS BEDSTE UNIVERSITETER?

USA er det land med flest universiteter på top 200-listen: Knap 31% af top 200-universiteterne er amerikanske. På de næste pladser følger Storbritannien med 15% af universiteterne, Tyskland med 8,5%, Australien med 7% og Kina med 4,5%. Stiller man skarpt på universiteternes regionale beliggenhed er det tydeligt, at Californien, Massachusetts på den amerikanske østkyst, de sydøstasiatiske tigerøkonomier og det nordvestlige Europa fylder mest på verdenskortet.

LAND	PROCENT
USA	31
Storbritannien	15
Tyskland	8,5
Australien	7
Kina	4,5
Frankrig	4
Canada	3,5
Holland	3,5
Japan	3
Sverige	2,5
Danmark	1,5
New Zealand	1,5
Sydkorea	1,5
Østrig	1,5
Belgien	1
Finland	1
Israel	1
Italien	1
Malaysia	1
Norge	1
Schweiz	1
Singapore	1
Indien	0,5
Irland	0,5
Mexico	0,5
Rusland	0,5
Spanien	0,5
Thailand	0,5

Antal akademiske medarbejdere, antal studerende, verdensdel, universitetets alder, undervisningssprog og universitetsbibliotekets størrelse. Samlet tegner der sig et billede af, at forskereliten befinder sig i USA, Europa, Asien og Australien. Det er en verden, hvor de fleste taler engelsk, og hvor mangfoldigheden er begrænset.

SMAL GEOGRAFISK PROFIL

På verdensplan findes der mere end 9.000 universiteter i 185 forskellige lande. Academia er med andre ord et globalt fænomen. Uanset hvor man befinder sig, er der ikke langt til den nærmeste akademiske uddannelsesinstitution. Fra Afghanistans Abdullah Bin Masoud Universitet over Sorbonne i Paris til Solusi University i Zimbabwe. Alverdens universitetsinstitutioner betjener sig af utallige sprog og findes i alle egne af verden.

Men ser man nærmere på listen over verdens top 200 universiteter, tegner der sig imidlertid et noget andet billede. Den akademiske forskerelite er samlet i få lande – og er helt fraværende i store dele af verden. Der er ingen afrikanske eller sydamerikanske universiteter på top 200-listen. Østeuropa er kun repræsenteret ved ét universitet, Lomonosov Moscow State University. Mellemøsten er repræsenteret ved to universiteter, begge beliggende i Israel.

FLEST EUROPÆISKE UNIVERSITETER

USA er ikke overraskende det land med flest universiteter på top 200-listen. 62 universiteter eller 31 procent af navnene på listen er amerikanske. På de næste pladser følger Storbritannien med 29 universiteter, Tyskland med 17, Australien med 14 og Kina med 9. Danmark er repræsenteret ved tre universiteter: Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Danmarks Tekniske Universitet (DTU). Dermed ligger Danmark på niveau med Sydkorea, Østrig og New Zealand, der også har tre universiteter på listen, men efter Sveriges fem. Finland har to universiteter på listen.

Som verdensdel er Europa repræsenteret med flest universiteter. 87 universiteter på listen er europæiske, mens 69 ligger i Nordamerika (USA og Canada), 24 i Asien og 17 i Oceanien (Australien og New Zealand). Mellemøsten er repræsenteret ved de to israelske universiteter, mens Mellemamerika optræder med et kæmpeuniversitet: National Autonomous University of Mexico, der har mere end 250.000 studerende.

Stiller man skarpt på universiteternes regionale beliggenhed, er det tydeligt, at Californien, Massachusetts på den amerikanske østkyst, de sydøstasiatiske tigerøkonomier og det nordvestlige Europa fylder mest på verdenskortet.

ENGELSK HAR FØRERTRØJEN

Af opslagsværket International Handbook of Universities fremgår det, hvilke undervisningssprog uddannelsesstederne benytter sig af. Asterisk-optællingen viser, at engelsk er langt det mest udbredte sprog efterfulgt af tysk. Spansk, som på verdensplan tales af 500 millioner mennesker, optræder kun som undervisningssprog på to af top 200-universiteterne.

Ranglistens angelsaksiske præg med tilstedeværelsen af mange amerikanske, britiske og australske universiteter betyder også, at engelsk er det eneste undervisningssprog på 118 af de 200 universiteter. Men derudover indtager engelsk også førstepladsen som det mest udbredte andetsprog. På 148 universiteter er engelsk det eneste sprog eller mindst ét af undervisningssprogene sammen med →

for eksempel kinesisk, tysk eller dansk. På eliteuniversiteterne er fransk stort set kun undervisningssprog i fransktalende lande som Frankrig, Canada, Belgien og Schweiz. Heller ikke tysk optræder som undervisningssprog uden for tysktalende lande som Tyskland, Østrig og Schweiz.

DEN UNGE ELITE

Det ældste universitet på listen er Bologna Universitet, der blev oprettet i år 1088, men generelt er verdens 200 højest 'rankede' universiteter kendetegnet ved at have en bred aldersprofil. 32 universiteter er oprettet efter 1950. Heraf er 6 universiteter etableret efter 1980. Med den rette profil er det med andre ord muligt at etablere et universitet, som i løbet af 25 år opnår "verdensklasse". Ser man på, hvilke lande og regioner der præger de 10 yngste universiteter på top 200-listen, fremgår det, at seks universiteter ligger i Sydøstasien (Sydkorea, Singapore og Kina), to universiteter er hollandske, et er tysk, og et er britisk.

Sammenligninger af universitetsalder og kontinent viser, at Nordamerika forholdsvis har færrest unge universiteter med på listen. Kun 3 procent er under 50 år. Er det svært at etablere nye, stærke forskningsinstitutioner i USA og Canada? Det er i hvert fald ikke tilfældet i Asien, hvor 40 procent af de asiatiske top 200-universiteter er etableret inden for de seneste 50 år. 29 procent af de australske universiteter på listen er under 50 år, mens andelen blandt europæiske universiteter er 18 procent.

KULTURELT TUNNELSYN?

Ranglisten fra The Times Higher World University Rankings er blevet kritiseret for at været kulturelt biased, nærmest resultatet af ubevidst tunnelsyn. Blandt andet tager listen ikke hensyn til, at engelsksproget forskning bliver citeret mere i tidsskrifter og dermed giver en højere score. Ranglisten er også blevet kritiseret for, at det næsten er umuligt for mindre kendte forskere og uddannelsessteder at blande sig i opløbet, fordi spørgeskemaet fra de 1.300 forskere har så stor vægt i tabellen. Kender disse 1.300 udvalgte til al forskning i verdensklasse? Næppe. Tag for eksempel Yeshiva University, der ligger på en plads som nummer 81. Det fremgår, at universitetet i New York City har en høj score, hvad angår citationer (registreret i databasen Essential Science Indicators under Thompson Scientific). Faktisk er den højere end selveste Oxford University på listens samlede 5. plads. Men når Yeshiva University må affinde sig med en plads i midterfeltet, er det, fordi de ligger sidst, når det gælder tilkendegivelser i spørgeskemaet. Der er ganske enkelt ingen kolleger, der er opmærksomme på, at Yeshiva University faktisk klarer sig eminent.

RENOMMÉ BETYDER MEST

Spørgeskemaets store betydning i tabellen betyder, at et godt akademisk renommé kan gøre underværker for universiteter, der klarer sig mindre godt i andre kategorier, for eksempel internationaliseringsgrad eller omfang af citationer. Fordelingen af top og bund ser derimod meget anderledes ud, hvis man udelukkende kigger på universiteternes performance baseret på en af deres kerneydelser – produktion af citationer i tidsskrifter.

Taberne er Oxbridge, de to velanskrevne britiske universitetskoryfæer, Oxford og Cambridge, der falder fra en plads i top 10 til en placering blandt de kun 80 bedste. Et andet betydeligt dyk laver London School of Economics, der falder fra en placering som nummer 11 til en plads som nummer 183.

Listen viser, at også mindre universiteter kan begå sig i verdenseliten. 16 af universiteterne på listen har under 500 videnskabelige medarbejdere. Et af dem er Eidgenössische Technische Hochschule (ETH) i Zürich. ETH, der indtager en 10. plads, er kendt for excellent forskning og har de seneste 100 år vundet 21 nobelpriser. Af ETH's score kan man se, at 10. pladsen især skyldes to forhold: mange udenlandske forskere (58 procent) og ekstremt høj frekvens af citationer i fagtidsskrifter. Selv om der kun er 350 forskere ved ETH, har de en højere score for citationer end Harvards 2.000 VIP'ere.

BIBLIOTEKSBØGER OG STUDERENDE

André Torre, statistiker og forskningsassistent ved Institut for Pædagogisk Psykologi på Danmarks Pædagogiske Universitet, har lavet en regressionsanalyse på The Times' rangliste. Er der en statistisk forskel mellem de allerbedste universiteter og de næstbedste universiteter på ranglisten? Analysen viser, at faktorer som verdensdel, antal VIP'ere og undervisningssprog ikke har nogen signifikant betydning for scoren. Det tydeligste sammenfald optræder mellem ranking og universitetsbibliotekets størrelse. Jo flere bøger på biblioteket, desto bedre placeret er universitetet. En anden sammenhæng vedrører antallet af studerende. Jo færre studerende på universitetet, desto bedre klarer universitetet sig blandt de 200.

"Det betyder dog ikke, at et universitet forbedrer chancen for at komme med på listen ved at anskaffe sig en million bøger. Hvis man virkelig ønsker at komme med, skal man forbedre sig inden for de faktorer, som listen favoriserer. For eksempel øge antallet af internationale citationer og rekruttere flere udenlandske studerende og medarbejdere," siger André Torre, der ikke har stor tillid til ranglistens pålidelighed.

"Hvis man skulle lave en mere retvisende rangliste, skulle man lave en test, hvor forskere og studerende svarede på spørgsmål, som man bagefter sammenlignede. Men det er vist ikke muligt, hverken i teori eller praksis."

PRESTIGEPROJEKT

The Times Higher World University Ranking er blot en af flere universitetsranglister. Hver rangliste opgøres på forskellige måder. Men fælles for listerne er, at de universiteter, der er med, bruger dem offensivt i deres profilering og i rekruttering af medarbejdere og studerende. Når man kommunikerer internationalt, er det et simpelt og slagkraftigt argument at henvise til placeringen blandt verdens bedste. For de velansete universiteter som Harvard, MIT, Yale, Oxford og Cambridge ville det være en skandale at ryge ned ad listen eller forsvinde helt. Og for universitetsverdenens opkomlinge er det forbundet med stor prestige at være en del af den globale elite. ■

Af Jakob Albrecht, jaal@dpu.dk
Research: Ib Jensen

HVORDAN FINDER MAN DE BEDSTE?

Britiske The Times Higher World University Ranking er den mest anerkendte rangliste af universiteter. Listen er vægtet efter fire parametre:

- 50 procent af vægtningen er tilkendegivelser fra et panel af 1.300 videnskabelige medarbejdere i 88 lande. I et spørgeskema er de 1.300 forskere blevet bedt om at svare på, hvilke univer sitets-institutioner og forskere der klarer sig bedst inden for deres felt og geografiske kendskabsområde.
- Citationer i internationale akademiske tidsskrifter (registreret i databasen Essential Science Indicators) bliver vægtet med 20 procent.
- Forholdet mellem videnskabelige medarbejdere og studerende bliver vægtet med 20 procent. Jo flere undervisere per stude rende, desto højere ranking.
- 10 procent af vægtningen beror på udbredelsen af udenlandske forskere og studerende. Jo mere international profil, desto højere ranking.

LÆS MERE HER: www.thes.co.uk

HVEM ER DE BEDSTE?

1	Harvard University
2	University of California, Berkeley
3	Massachusetts Institute of Technology
4	California Institute of Technology
5	University of Oxford
6	Cambridge University
7	Stanford University
8	Yale University
9	Princeton University
10	ETH Zurich
11	London School of Economics and Political Science
12	Tokyo University
13	University of Chicago
14	Imperial College London
15	University of Texas at Austin
16	Australian National University
17	Beijing University
18	National University of Singapore
19	Columbia University
20	University of California, San Francisco

TRE DANSKE UNIVERSITETER ER PÅ TOP 200-LISTEN:

63	Copenhagen University
127	Aarhus University
145	Technical University of Denmark

SE DEN KOMPLETTE LISTE HER: www.dpu.dk/asterisk/top200

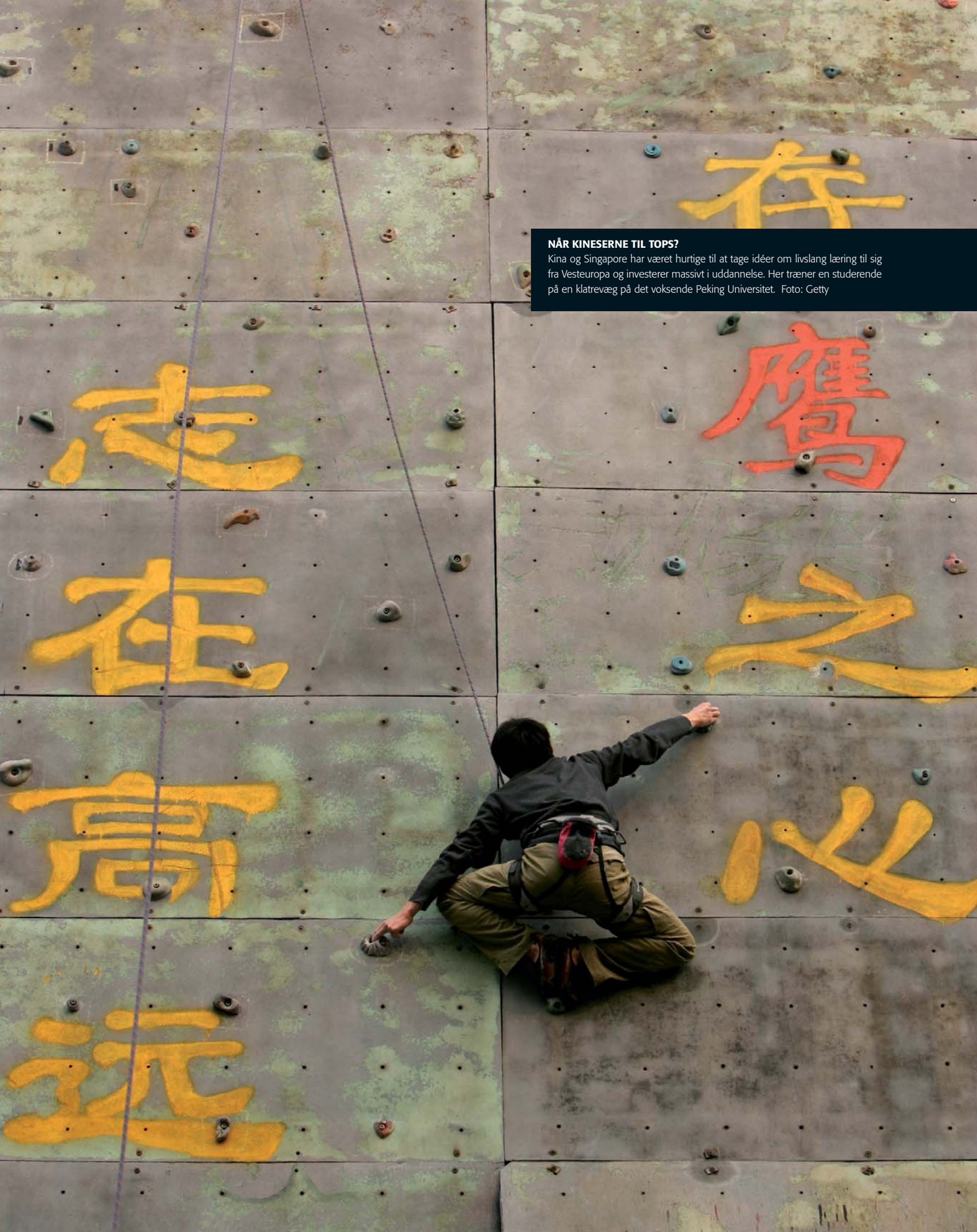

NÅR KINESERNE TIL TOPS?
Kina og Singapore har været hurtige til at tage idéer om livslang læring til sig fra Vesteuropa og investerer massivt i uddannelse. Her træner en studerende på en klatrevæg på det voksende Peking Universitet. Foto: Getty

NATIONALSTATEN GIVER SLIP PÅ UDDANNELSESPOLITIKKEN

Uddannelse er ikke længere et nationalt gode, men en investering i global konkurrenceevne og markedsduelige kompetencer. Ny EU-støttet kandidatuddannelse i 'Lifelong Learning: Policy and Management' skal uddanne fremtidens globalt tænkende uddannelsesplanlæggere.

✱ Vi må lære hele livet. Samtidig må vi indrette læringen efter, hvad det globale marked sætter pris på. Det er konsekvensen af den internationale konkurrence, som man efterhånden accepterer rundt omkring i verdens regeringskontorer fra Japan i øst til USA i vest. Hvordan får man så i praksis uddannelsessystemerne til at skifte fokus fra national uddannelse til globaliseret, livslang læring? Et nyt EU-støttet kandidatprogram i livslang læring vil udstyre uddannelsesplanlæggere fra Europa og Asien med redskaber til at planlægge og styre livslang læring.

For nationalstaterne er der mere på spil end blot et øget fokus på efteruddannelse af voksne. Det mærker man tydeligt, når man hører lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitet Søren Ehlers tale om den nye uddannelsespolitiske dagsorden, som sættes af globaliseringen og presset imod livslang læring. Søren Ehlers har været en af hovedkræfterne bag den nye kandidatuddannelse, som i efteråret opnåede støtte fra EU's Erasmus Mundus program, og som til august byder velkommen til de første studerende fra Europa og Asien.

Når der er meget på spil, skyldes det, at uddannelsespolitikken har spillet en hovedrolle i opbygningen af den moderne nationalstat. Undervisning i sprog, i nationens litterære klassikere, de store historiske personligheder og skelsættende begivenheder er med til at forme vores identitet, mens vi er børn, og skabe en fælles national bevidsthed, som er afgørende for nationalstatens politiske sammenhængskraft og for det demokratiske systems funktion. Med den globaliserede vidensøkonomi er det dog helt andre perspektiver, der kommer i første række, påpeger Søren Ehlers:

"Vi må tænke ud fra den globale vidensøkonomi. Her må traditionel uddannelse ses som nationalstatens forbrug. Livslang læring er derimod en investering i konkurrenceevne. Pædagogik er økonomi. Der er knaphed på ressourcerne, og derfor må vi bruge dem på den mest effektive måde."

TRANSNATIONAL UDDANNELSE

I forskningen bruger man begrebet 'Transnational Lifelong Learning Systems' om det mål, som de nationalstatslige uddannelsessystemer i fremtiden vil bevæge sig hen imod. Spørgsmålet er, hvad der er den rigtige fremgangsmåde, hvis man vil omstille et nationalt uddannelsessystem til livslang læring? Hvordan skal det ske i praksis? Det er ikke så ligetil at svare på. Livslang læring er nemlig i høj grad et politisk mål, og det får forskellige udtryk i forskellige lande. Det er netop en pointe med den nye masteruddannelse, der udbydes i samarbejde mellem tre europæiske universiteter: Danmarks Pædagogiske Universitet, Institute of Education ved University of London og Deusto Universitet i Bilbao. De studerende følger undervisning i både London, Bilbao og København. På den måde får de lejlighed til at studere forskellige landes uddannelsessystemer på nærmeste hold, forklarer professor fra Institute of Education Andy Green.

"Vi forventer at få studerende, der har været i gang med deres karriere, som har arbejdet i klasseværelset, eller som arbejder med ledelse af uddannelsesinstitutioner eller med uddannelsespolitik i organisationer som for eksempel EU-Kommissionen eller Verdensbanken. Det vil være godt for dem at få erfaringer med uddannelsespolitik og -teori i andre lande, og de vil få udvidet deres perspektiv. Har de en politikformulerende rolle, vil de nyde godt af en bredere forståelse af feltet, og de vil komme hjem med bedre redskaber og nye ideer," fortæller Andy Green.

Samarbejdet mellem de tre universiteter fra tre forskellige nationale uddannelsessystemer er med til at understrege, at arbejdet med livslang læring ikke er et spørgsmål om at kopiere en bestemt national måde at gribe problemstillingen an på. Hvilken effekt det vil have, at de nye kandidater er udlært på tre europæiske universiteter, vil formentlig også afhænge meget af den nationale kontekst, som den enkelte kandidat rejser hjem til. Forskningen i læring mellem nationale systemer har demonstreret, at hele systemer som for eksempel et uddannelsessystem sjældent bliver kopieret rub og stub. Til gengæld lader man sig ofte inspirere af hinanden på tværs af grænser. Det samme mønster kan man finde inden for feltet livslang læring. Selv om de asiatiske lande over en bred kam har taget begrebet om livslang læring til sig med inspiration fra debatten i Vesteuropa og USA, og selv om landene forsøger at gøre visionen til virkelighed, så er der store forskelle på, hvordan de forskellige lande tackler udfordringen, fortæller Andy Green. Nogle lande som for eksempel Singapore →

har været hurtige til at tage ideer fra Vesteuropa til sig, for eksempel med hensyn til universiteternes autonomi, kvalitetskontrol og andet. I Kina er der en tilsvarende diskussion. I Japan går man derimod mere forsigtigt frem, fortæller Andy Green.

BLØD SYSTEMEKSPORT

Søren Ehlers ser dog et perspektiv i, at de studerende opholder sig i to hele år i den europæiske universitetsverden og lærer om de europæiske systemer. Det er en måde at skabe en form for blød systemeksport på, der blandt andet kan indeholde den nordiske tradition for frihed og demokrati i uddannelsessystemet og i samfundet.

"Den form for frihedstænkning er integreret i folks personlighed. Det er en personbåren kompetence. Derfor er det en tradition, der kun kan læres fra menneske til menneske," siger Søren Ehlers.

De nordiske lande er generelt anerkendt for at have en veludbygget sektor for voksen- og efteruddannelse. I Danmark omfatter den dels systemet af arbejdsmarkedsuddannelser, som arbejdsmarkedets parter i fællesskab planlægger for at sikre en løbende opkvalificering af arbejdsstyrken, dels højskolesektoren, der har fokuseret på sociale og demokratiske aspekter, som ikke er kompetencegivende i formel forstand. Spørger man Andy Green i London, peger han på netop dette aspekt som et vigtigt nordisk bidrag. Han ser til gengæld en anden styrke i den amerikanske og engelske forskning, der har lagt meget vægt på ledelsesteknikker inden for uddannelse. De nye ledelsesteknikker har blandt andet til formål at sikre kvaliteten af læringen og kan pege på metoder til at designe finansieringsordninger, der er knyttet sammen med det faktiske udbytte. Netop den type redskaber spiller en stor rolle for uddannelsesplanlæggere, der skal forsøge at skabe systemer, der sikrer sammenhængen mellem investering i livslang læring og udbytte i form af forøgede kompetencer og bedre konkurrenceevne, fortæller Andy Green.

ANDY GREEN

Professor i komparativ uddannelsesforskning ved Institute of Education, University of London, der sammen med DPU og Deusto Universitet står bag den nye uddannelse Master of Lifelong Learning. Hans forskningsområde omfatter livslang læring, kompetenceudvikling og konkurrencen mellem Europa og Asien.

SØREN EHLERS

Lektor, dr. pæd. ved Institut for Curriculumforskning ved DPU. Beskæftiger sig især med kompetenceudvikling hos unge og voksne, uddannelseshistorie og uddannelsespolitik. DPU's projektleder for den nye uddannelse Master of Lifelong Learning.

PERSONLIG HJEMMESIDE WWW.DPU.DK/OM/EHLERS

BEVÆGELIGHED

Det rejser spørgsmålet om samspillet mellem de formelle uddannelsesinstitutioner og den øvrige læring, der blandt andet sker i arbejdslivet. For eksempel vil universiteterne i takt med overgangen til vidensøkonomien spille en stadig større rolle som leverandører af højtuddannet arbejdskraft og som løbende formidlere af forskningsbaseret viden. Hvis investeringerne i livslang læring skal bære frugt, er det afgørende, at de formelle uddannelsesinstitutioner og læreprocesserne i for eksempel virksomheder understøtter hinanden. Tilsvarende er det afgørende, at forskellige landes systemer kan arbejde sammen i takt med, at folk søger både arbejde og studier på tværs af grænser. Netop disse aspekter har universitetet i Deusto haft særligt forskningsmæssigt fokus på i forbindelse med EU's Bolognaproces, der skal sikre bevægeligheden mellem universitetssystemer. Det er blandt andet sket via projektet Tuning Educational Structures in Europe. Universitetet i Deusto var medinitiativtager til samarbejdet, der omfatter 135 universiteter, og som har til formål at frigøre universiteterne fra de nationalstatslige bånd ved at udbyde transnationale uddannelser, fortæller Søren Ehlers. Dermed er der tale om en partner, der har erfaringer med internationalisering af uddannelser og fortsat har strategisk fokus på området. ■

Af Torben Clausen, toc@dpu.dk

ERASMUS MUNDUS – PÅ DPU I 2006

EU Kommissionen oprettede programmet Erasmus Mundus i 2003 for at styrke EU's globale position som udbyder af videregående uddannelser af høj kvalitet. Via Erasmus Mundus yder Kommissionen støtte til kandidatforløb og finansierer stipendier til elitestuderende fra hele verden.

Siden første uddeling i 2004 har i alt 57 kandidatforløb ved universiteter i hele Europa fået støtte. Stipendierne til ikke-europæiske studerende er i vid udstrækning gået til asiater, især indere, kinesere og pakistanere.

Den fælleseuropæiske Masters in Lifelong Learning: Policy and Management (MA LLL) er del af en gruppe på 21 kandidatuddannelser, der har fået støtte til at starte op i 2006. Op til 25 studerende fra lande uden for EU og EØS vil hvert år i de kommende fem år modtage stipendier på cirka 315.000 kroner til at betale for deltagelsen i Masters in Lifelong Learning, som blandt andet finder sted på DPU. EU-Kommissionen tildeler også en række stipendier på cirka 100.000 kroner til forskere fra lande uden for EU og EØS til ophold på konsortiets tre partneruniversiteter.

Læs mere om Erasmus Mundus her: *http://europa.eu.int/comm/education/programmes/mundus/index_en.html*

Læs mere om European Masters in Lifelong Learning: Policy and Management her: *www.dpu.dk/malll*

Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag
Danish University of Education Press

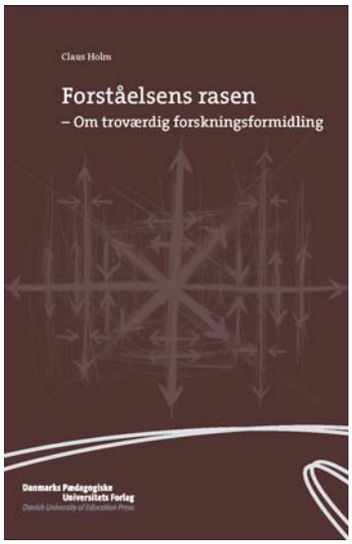

FORSTÅELSENS RASEN

– Om troværdig forskningsformidling

Claus Holm

160 sider • Pris: 195,-
ISBN 87 7684 038 7

Forskere befinder sig i en næsten umulig situation. De skal formidle deres forskning i forståelige statements og må ikke give indtryk af at forstå verden bedre end folk i almindelighed.
I 'Forståelsens rasen' spørger Claus Holm, om troværdig forskningsformidling er mulig, hvis forskere som kommunikatører bliver så fleksible, at de som vindbøjtler drejer formidlingen af forskning efter, hvad brugerne gerne vil høre.

EFFEKTUNDERSØGELSE AF PSYKODYNAMISK MILJØTERAPEUTISK DØGNBEHANDLING

Poul Nissen og Kim Gabriel Hansen

62 sider • Pris: 95,-
ISBN 87 7684 054 9

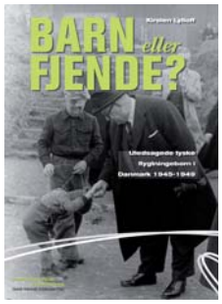

BARN ELLER FJENDE?
Uledsagede tyske flygtningebørn i Danmark 1945 – 1949

Kirsten Lylloff

310 sider • Pris: 290,-
ISBN 87 7684 041 7

SKOLEGANG FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE

Inge M. Bryderup og Gry Andsager

316 sider • Pris: 330,-
ISBN 87 7684 042 5

BØRNEHAVEN GØR EN FORSKEL

Charlotte Palludan

232 sider • Pris: 225,-
ISBN 87 7684 032 8

VEJBRED
– En antologi om vejledning

Peter Plant (red.)

154 sider • Pris: 185,-
ISBN 87 7684 021 2

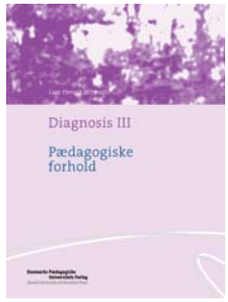

DIAGNOSIS III
Pædagogiske forhold

Lars-Henrik Schmidt

322 sider • Pris: 136,-
ISBN 87 7416 377 9

Genudgivelse

Fra velfærdsstat til konkurrencestat

Engang skulle pædagogikken sikre disciplin. Så skulle den gøre individet til medborgere. Nu ønsker politikerne, at pædagogikken skal sikre dansk økonomis konkurrenceevne. Professor Ove K. Pedersen vurderer her den politiske kamp om pædagogikken.

✱ Alle efterspørger sammenhængskraft – også statsminister Anders Fogh Rasmussen:

"Lad os stå sammen om et samfund, hvor der er frihed til forskellighed. Og et samfund, hvor der er et stærkt fællesskab om grundlæggende værdier. Et Danmark som ikke blot har en stærk konkurrencekraft. Men også en stærk sammenhængskraft."

Ordene stammer fra statsministerens nytårstale i 2005. To år tidligere holdt Anders Fogh Rasmussen en åbningstale til Folketinget, hvor han gjorde rundkredspædagogikken ansvarlig for en del af Danmarks problemer med at få elever til at klare sig lige så godt som elever fra andre lande.

Egentlig er der ikke noget nyt i det. Danske politikere har altid givet pædagogikken en central rolle, når den danske statsdannelse var på spil.

"I modsætning til lande som USA og delvis Frankrig er det karakteristisk for Danmark, at pædagogikken gennem de sidste 160 års dansk statsdannelse har stået i politikkens tjeneste." Det fortæller professor og centerleder for Business and Politics ved Copenhagen Business School, Ove K. Pedersen. Han er aktuel med bogen National Identity and the Varieties of Capitalism. The Danish Experience, hvor de danske erfaringer og muligheder i en global verden endevendes.

Selv om det ikke er nyt, at pædagogikken tjener politikken, mener Ove K. Pedersen alligevel, at der er noget nyt i gærde: Vi er i fuld gang med et skifte, hvor vi reformulerer de grundlæggende begreber for individ og samfund for at skabe en konkurrencestat.
"Vi står med en diskussion, der handler om overgangen fra en velfærdsstat til konkurrencestat. Det normale er, at sådanne overgange fra en statsform til en anden ikke erfares som særligt voldsomme, fordi vi har tilstrækkelig politisk stabilitet til, at nye pædagogiske perioder bygger videre på erfaringerne fra tidligere. Vi har evolutionære politiske bevægelser i Danmark – ikke revolutionære. Men hvor de tidligere spring byggede på positive opsummeringer af den foregående periode, så er tendensen i øjeblikket at se på velfærdsstatens reformpædagogik som et negativt udgangspunkt for at komme videre. Og det er nyt," siger Ove K. Pedersen.

TID TIL FORANDRING

Det er ikke hver dag, at den danske stat står over for så markant en forandring. I hvert fald viser Ove K. Pedersens analyse af den danske stats historie, at det måske kun er tredje gang i løbet af godt 160 år, at der sker et skifte i statstypen. I næste nummer af tidsskriftet Kritik udgiver han artiklen 'Individualitet og fællesskab. Et essay om disciplinering til individualitet', hvor han beskriver, hvordan pædagogik kan skabe en fælles individualitet, og hvordan den moderne danske stat har gennemløbet tre faser med hver sin fællesskabsforestilling.

Først fase strækker sig fra 1840'erne og frem til omkring 2. verdenskrig. Pædagogikken skal her bidrage til at disciplinere danskerne til at være borgere i en retsstat. Anden fase starter for alvor efter 2. verdenskrig og løber frem til 1980'erne. Det er velfærdsstatens og individualitetens periode, hvor pædagogikken skal bidrage

til at gøre individet til en socialt og demokratisk medlevende medborger. Den tredje fase, vores nuværende fase, handler om at skabe en konkurrencestat. Gennem en pædagogik, der vægter kompetencedannelse gennem faglighed, skal der skabes en konkurrencedygtig økonomi i en global verden. Den ene fase løber sammen med den anden, der igen løber sammen med den tredje uden at slå ud i de store konflikter. Og dog:

"Med nutidens politiske magthaveres øjne er velfærdsstatens reformpædagogik gjort ansvarlig for de problemer, der kendetegner dansk økonomi. Nutidens politiske projekt bygger på påstanden om, at denne pædagogik er lig med fortidens pædagogiske fiasko. Reformpædagogikken er i sig selv paradoksal, fordi den på en og samme gang skulle disciplinere til selvrealisering, men også gøre det enkelte individ mentalt egnet og ansvarligt for at bidrage til at realisere fællesskaber. Kritikken af den går på, at selvrealiseringen ikke fører til den disciplinering til fællesskab, der var formålet, men til for megen individualisme eller til for lidt fællesskabsforpligtelse," siger Ove K. Pedersen.

BORGERE 'OVERLOADER' SYSTEMET

Han påpeger samtidig, at kampen om fortidens pædagogiks status langtfra er afsluttet. Derfor er der heller ingen entydig historie at skrive endnu.

"Faktisk kan man også sige, at reformpædagogikken blev så stor en succes, at det er det, som i sig selv volder problemer. Hvis du for eksempel går ind og ser på strukturreformen og sammenlægning af kommunerne, så vil du se, at en af de udpegede systemfejl er, at borgerne er uddannet til at være så sociale og demokratisk medlevende, at vores statsinstitutioner bliver overbebyrdet med interesser. Det vil sige, at velfærdsstatens folkeskole har haft succes med at skabe medborgere, der kræver en medbestemmelse, som 'overloader' de politiske institutioner med krav." Fortæller han.

Ifølge Ove K. Pedersen følger der med konkurrencestaten en forestilling om 'fællesskab-ved-arbejde'. Forestillingens politiske tilhængere taler for, at uddannelse primært handler om at tilføre elever og studerende de faglige færdigheder, som arbejdsmarkedet efterspørger. Idéen er, at Danmark som konkurrencestat kræver, at alle får de samme pligter til at arbejde, og at de indretter deres liv – fra uddannelsesvalg til valg af pensionsalder – efter arbejdspligten.

"Vi kan se, at en ny politisk slagmark om pædagogikken er ved at åbne sig. Det er dog ganske umuligt at sige, hvem som vinder slaget, og hvor stor en konflikt, det vil resultere i. Den nye fællesskabsforestilling lægger godt nok vægt på pligt til at arbejde for fællesskabet. Men det fremsatte krav er et effektkrav, nemlig den fagligt kompetente og konkurrencedygtige arbejdskraft. Der er lagt mindre vægt på at definere den pædagogiske metode, der skal frembringe effekten. Det vil sige, at effektmålinger, evalueringer og benchmarking er de redskaber, der skal kontrollere den pædagogiske metode ved at vurdere de resultater, der kommer ud af den – hvori den så end består," siger Ove K. Pedersen

TRUSLEN OM EN STATSSKOLE

Hvem bestemmer udfaldet af det politiske slag om pædagogikken? Ove K. Pedersen mener, at slaget bliver slået og afgjort decentralt. Det vil sige, at det bliver afgjort af den enkelte kommune, den enkelte folkeskoleledelse eller af den enkelte folkeskolelærer. De skal alle arbejde under den folkeskolelovs formålsparagraf, der er opdelt i tre stykker, der repræsenterer det, han kalder pædagogikkens arkæologi. Det vil sige, at alle fællesskabsforestillinger er repræsenteret i den nuværende formålsparagraf for folkeskolen. Og det har enorm betydning:

"Vi ved fra miljølovgivningen og fra 17 andre lovgivninger, at når formålsparagraffen er opdelt i to eller tre stykker, så decentraliserer man afvejningen og dermed resultatet til dem, der står i situationen, altså lærerne. På en måde er der en system- og styringsfejl indbygget i folkeskoleloven. Det betyder, at lærerne får meget stort magt til at fastlægge, hvordan den egentlige pædagogik kommer til at se ud. Det ved Bertel Haarder godt, og derfor har han for nylig lagt presset på kommunerne og på samarbejdet mellem kommunerne og staten ved at true med at gøre folkeskolen til en statsskole, hvis skolen ikke leverer de ønskede resultater. Det betyder, at vi nu har et forhandlingssystem, hvor lærerne ikke alene har magt, men også et meget stort ansvar at løfte i en politisk konflikt om den fremtidige statsdannelse," siger han.

Vi er i fuld gang med et skifte, hvor vi reformulerer de grundlæggende begreber for individ og samfund for at skabe en konkurrencestat.

ALMEN DANNELSE UNDER PRES

Men er der objektive grunde til at protestere mod den nye pligtpædagogik? Sådan lyder Ove K. Pedersens vurdering:

"Man kan godt være pessimistisk i forhold til de krav om faglighed og kundskaber, der følger med. De er nemlig de samme, som vi kender fra erhvervsuddannelserne og de faglige uddannelser helt tilbage til 1950'erne. Vi ved, at disse uddannelser består i, at man skal igennem en række lag, evalueringer og tests, før man kan få sin faglige svendestatus og et ansættelsesforhold. Vi ved, at vi taler om uddannelser med et meget praktisk sigte. Vi ved kort sagt, at det var et uddannelsessystem med en helt anden pædagogisk metode, end den som gjaldt i folkeskolen. Denne forskel gjorde folkeskolens opgave til en almendannende opgave, mens erhvervsuddannelserne bagefter tog sig af den kompetencegivende uddannelse. Når erhvervsuddannelsernes pædagogik siver ned i grundskolen, så skal eleverne kompetenceudvikles fra første færd. Resultatet er, at det brede almendannende formål kommer under pres," siger Ove K. Pedersen. ■

Claus Holm, clho@dpu.dk

OVE K. PEDERSEN

Professor og centerleder for Business and Politics ved Copenhagen Business School, hvor han blandt andet forsker i politisk teori og statsteori. Medredaktør af den nye bog 'National Identity and the Varieties of Capitalism', McGill-Queen's University Press og DJØF Forlag.

PERSONLIG HJEMMESIDE WWW.CBS.DK/STAFF/OVE_K_PEDERSEN

SELVDANNELSE.
Selvrealisering foregår i dag på individets præmisser, men man kan ikke realisere sig selv ud fra sig selv. Selvrealisering skal ske på det sociale fællesskabs præmisser. Foto: Getty

FRIHED ER IKKE BARE EN FILOSOFISK IDÉ. DET ER HVERDAG FOR OS: VI KAN SKIFTE TIL ET NYT ØNSKEJOB, EN NY GARDEROBE, EN NY KÆRESTE – ELLER HVAD DER NU MÅTTE FALDE OS FOR. GØR DET OS LYKKELIGE? NEJ, SIGER EN FILOSOF OG EN SOCIOLOG, DER PÅPEGER, AT FRIHED IKKE ER DEN RENE LYKKE. FAKTISK ER DEN LIGE SÅ OFTE EN NY OG DEPRIMERENDE TVANG.

Forbandet fri

* Og hun kan mærke tvivlen
gnave indeni
Åh, giv mig fri
Men hun er fri
Fuldstændig fri
Forbandet fri
Fri for alting

Jeg realiserer mig, altså er jeg. Sådan fristes man til at formulere sig efter at have lyttet til sangen 'Rejsen til Rio', én af TV-2's sange på pladen 'Vi Bli'r Aldrig Voksne' fra 1990. Kun et år efter Murens fald falder Steffen Brandt altså den højt besungne frihed i ryggen med sin syngende tvivl. Besynderligt – ikke mindst fordi vi uden historisk sidestykke må sige, at vi lever i et samfund, hvor vi er frie. Ja, nærmest lykkelige for friheden. Og hvis vi ikke er lykkelige, så kan vi vel bare vælge anderledes? Nej, siger to forskere med baggrund i intense studier af tidens selvrealiseringsideologi. Asterisk har spurgte dem, hvorfor de ikke bryder ud i begejstring over den individuelle frihed til at realisere sig selv.

"Det største bluff i dette årti er, at vi benægter, at man er strukturelt determineret. I stedet pålægger man individerne den idé, at de skal tage ansvar for at realisere deres eget liv. En god sociologisk tommelfingerregel er, at vi er strukturelt determineret tre fjerdedele af tiden. Så illusionen består i at sige, at vi er sat frie til at gøre hvad som helst. Dermed forsvinder ansvaret fra de statslige institutioners side for at blive lagt på individets skuldre, der ikke kan bære et samfundsmæssigt ansvar," siger ph.d., adjunkt og sociolog Rasmus Willig fra Institut for samfundsvidenskab og erhvervsøkonomi ved Roskilde Universitetscenter.

Ved siden af ham sidder ph.d., adjunkt og filosof Lars Geer Hammershøj. Han vil ikke kalde frihed til selvrealisering for en illusion, men er enig med Rasmus Willig i, at det erfares som et socialt vilkår med en vis brutalitet: "Forestillingen om frihed var tidligere et filosofisk ideal. I dag er det et socialt vilkår. Opgaven for individet er ikke længere at blive mere fri. Opgaven er at realisere sig som frit menneske. Problemet er, at det ikke er den rene lykke at være frie til at realisere os selv. De unge mennesker tror, at de kan blive, hvad de ønsker. Realiteten viser sig ofte at være en anden. Nogle finder faktisk selve idéen om, at de kan gøre hvad som helst utålelig, fordi den tvinger dem til at finde ud af, hvordan de nu bedst kan realisere sig. Jeg er derfor enig i, at frihed til selvrealisering er en tvang, der benægter strukturernes determinans, og at det har uheldige effekter for en masse mennesker."

FORBUDT AT SIGE NEJ

Den amerikanske heavy metal-gruppe Metallica var ikke i tvivl. I sangen 'Eye of the beholder' finder man den alarmerende strofe 'freedom no longer frees you!'. Friheden frigør dig ikke. Godt nok er friheden blevet en selvfølge, men den ubehagelige overraskelse er, at det ikke mere er en selvfølge, at denne frihed forløser os i en →

238.150

Antal personer i behandling for depression i 1999.

lykketilstand. Tværtimod. Rasmus Willig mener godt, man kan sige, at der er en begrænset gruppe af mennesker, der er udelt begejstrede for at være succesfulde vidensarbejdere, der realiserer sig selv. Han mener også, at vi godt kan beskrive en lang række af muligheder for det moderne menneske, der ikke eksisterede tidligere. Men han ser to problemer. Det ene problem er, at mulighederne befinder sig på det normative niveau, og at de reelle muligheder for at realisere sig selv er langt mere begrænsede for det store flertal. Det andet og kæmpestore problem er, at den neoliberale norm om ansvar for eget liv er så stærk, at det i dag er forbudt at sige nej.

Nogle finder selve idéen om, at de kan gøre hvad som helst, utålelig, fordi den tvinger dem til at finde ud af, hvordan de nu bedst kan realisere sig selv.

"Du kan ikke sige: "Nej, jeg vil ikke tage ansvar for disse opgaver." "Nej, jeg vil ikke være fleksibel." "Nej, jeg vil ikke være mobil." Når du ikke må svare nej til disse spørgsmål, så er frihed til selvrealisering blevet en totalitær ideologi. Min måde at vise de uheldige effekter af selvrealiseringsideologien på er at pege på de negative sociale fænomener, som opstår i kølvandet på den. Når jeg interesserer mig for selvrealiseringens skyggesidder, altså for de mennesker, der ikke kan realisere sig selv, så sker det ud fra en dyb interesse for, hvori den gode frihed kunne bestå. Det betyder også, at jeg ikke hopper på den neoliberale begejstringsvogn. Begejstringen er ofte refleksionsløs. Kritikkens vej er refleksionens vej, der sikrer dig mod at blive medløber," siger Rasmus Willig.

ØDELAGTE PSYKER

Både Lars Geer Hammershøj og Rasmus Willig peger på de sociale patologier, som er konsekvensen af selvrealiseringstanken. Konkret fremhæver de den voldsomme vækst i antallet af depressive mennesker. De har tallene med sig: I 1999 var der 238.150 personer i behandling for depression, mens der i 2003 var 336.315. Alligevel kan man tvivle på, om de har ret i deres diagnose. Hvorfor taler de for eksempel ikke om lykkepillen som en nyvunden mulighed for at frigøre sig fra mental lidelse? Hvordan får de depression til at være en effekt af den frihed, som vi ellers gik og troede var et tilkæmpet fremskridt?

Lars Geer Hammershøj forklarer: "Depression er en social patologi, der har rod i selve idéen om frihed til at realisere sig selv. Den stigende individualisering peger faktisk i retning af, at flere burde være deprimerede. Årsagen er, at det daglige psykiske pres på det enkelte menneske er øget. Depressionsdiagnosen skifter karakter i løbet af 1970'erne og 1980'erne. Hvor depressionen før den periode var karakteriseret ved tungsind og forstemthed, så er den i dag forbundet med en slags psykisk udmattelse, der handlingslammer os. For de fleste mennesker er stress i arbejdet et normalfænomen, som de løbende må håndtere – og have hjælp til at håndtere. Men det er ganske vanskeligt at finde grænsen mellem arbejde, som er interessant, og arbejde, som er stressende. Grænsen bliver stadig mere hårfin, skiftet fra at opleve arbejdet som interessant til at erfare det som stressende sker inden for sekunder. Jeg kender situationen fra mig selv. Man pålægger sig selv en masse opgaver, som man i virkeligheden ikke kan nå. Men det forhindrer ikke, at jeg og andre ikke har et idealbillede af, hvad vi skal nå. Samtidig får vi et kritisk blik på os selv, der hele tiden peger på alt det, vi ikke når. For mig at se er vi havnet med et stærkt ambitiøst menneske, der forsøger at forvalte et ulykkeligt ægteskab mellem idealitet og realitet."

"En lykkepille er ren symptombehandling, der ikke fanger den egentlige årsag," slår Rasmus Willig uden tøven fast. Selv om han ikke er i tvivl om, at det er vanskeligt at overbevise alle om, at det psykiske velvære afhænger af strukturelle forhold, så mener han stadig, at det er strengt nødvendigt, fordi alternative forklaringer på depressionen er for snævre og for individuelle.

"Du kan ikke scanne hjernen og nå frem til en fyldestgørende årsagsforklaring på depressioner. Den egentlige årsag ligger i et skifte i samfundstype: Hvor vi under industrialismen producerede en masse ødelagte kroppe og havde brug for en masse fysioterapeuter, så

336.315

Antal personer i behandling for depression i 2003.
Kilde: Lægemiddelstyrelsen

producerer videnssamfundet ødelagte psyker. Derfor har vi nu brug for en masse psykiatere. Produktionsbetingelserne har ændret sig. Kroppen er ikke interessant mere. Er du fed, er du sikkert også doven oven i kasketten. Succeskriteriet for din selvrealisering ligger i dit hoved, fordi det er her, vor tids merværdi ligger. Den ligger ikke i de store overarme," fortæller Rasmus Willig.

DET MENNESKELIGE VILKÅR

"Vi skulle stille os selv det spørgsmål, om frihed til selvrealisering sætter det menneskelige grundvilkår, at vi ikke kan realisere os selv af os selv, under pres?" foreslår Rasmus Willig og går straks i gang med et bekræftende svar: "Vi kan ikke realisere os selv af os selv. Et menneske må altid indgå i en form for vi-realisering med andre for at erfare, hvem det er. For at få be- eller afkræftet, hvad der er godt og dårligt, rigtigt og forkert. Det interessante og farlige er, at vi i dag har en idé om, at det enkelte menneske skal realisere sig selv uden andre. Når det enkelte menneske skal være ansvarlig for sin egen mentale og materielle økonomi, så kan han meget nemt gå mentalt konkurs. Alt for stor vægt på den enkeltes ansvarlighed betyder, at man mister fornemmelsen af, hvad der er rigtigt og forkert. Det kan det enkelte menneske ikke selv bestemme. Det er ethvert menneske nødt til at finde ud af ved at se sig selv i forhold til andre."

Lars Geer Hammershøj nikker og siger: "Filosoffer har stort set altid været enige om, at man ikke kan realisere sig selv ud fra sig selv. Det lader sig ikke gøre. Det, jeg siger, er, at i stedet for at selvrealisering skal ske på det sociale fællesskabs præmisser, så foregår selvrealisering på individets præmisser. Det er op til den enkelte, hvordan han vil selvsocialisere sig. Det er det nye. De sociale patologier, der følger i kølvandet på denne socialiseringsform, handler derfor ikke om, at man er sat uden for fællesskabet, eller er tvunget ind i det. Nej, patologierne opstår i højere grad som et udtryk for, at den enkelte ikke forstår at danne sig selv i de sociale fællesskaber."

TV-2's sang 'Rejsen til Rio' handler netop om at være optaget af sig selv og sin egen selvdannelse. Endnu et vers fra sangen viser, hvor vanskeligt det kan være for fællesskabet:

Hendes fyr der var et skvat
(som mænd er flest)
syntes alt var okay
de var jo næsten lige landet
hun mente at
nu skulle det dreje sig om hende
(det havde aldrig nogensinde drejet sig om andet). ■

Claus Holm, clho@dpu.dk

LARS GEER HAMMERSHØJ

Adjunkt ved Institut for Pædagogisk Filosofi, Danmarks Pædagogiske Universitet. Cand. mag. i idéhistorie og ph.d. i sociologi. Forsker i forholdet mellem selvdannelse og socialitet. Forfatter til bogen 'Selvdannelse og socialitet: Forsøg på en socialanalytisk samtidsdiagnose', DPU's Forlag 2003.

RASMUS WILLIG

Adjunkt fra Institut for samfundsvidenskab og erhvervsøkonomi ved Roskilde Universitetscenter. Forsvarede i januar sin ph.d.-afhandling 'Muligheden for kritik'. Formand for Dansk Sociologforening og medredaktør af 'Sociale patologier', Hans Reitzels Forlag 2004.

PERSONLIG HJEMMESIDE WWW.DPU.DK/OM/LGHA

EUROPA SATSER I ØJEBLIKKET VOLDSOMT PÅ AT OMSTRUKTURERE UDDANNELSESSYSTEMET FOR AT FORBEDRE KONKURRENCEEVNEN, MEN FOKUS ER ALT FOR SNÆVERT, SKRIVER STAVROS MOUTSIUS I KOMMENTAREN.

UDDANNELSE ER EUROPAS **FÆLLES GODE**

✱ Allerede i 1988 var den daværende franske præsident for Europa-Kommissionen, Jacques Delors, stolt over at proklamere, at hele 80 procent af medlemslandenes socioøkonomiske politik var baseret på traktater, lovgivning og bestemmelser fra forskellige af Kommissionens afdelinger. Udtalelsen faldt længe inden Maastricht-traktaten fra 1992; før Stabilitetspagten fra 1996 og før Lissabon-strategien fra 2000. Uanset om de enkelte medlemslande anerkender det eller ej, er det i dag endnu tydeligere, at den nationale suveræenitet, forstået som en nations ret til at udforme og implementere politiske beslutninger inden for landets egne grænser, er en saga blot. Flertallet af de europæiske nationer er nu medlemmer af en i historisk sammenhæng unik konstruktion, en enestående kompleks meta-stat bestående af en lang række folk, sprog og kulturer med fælles økonomi og med en række magtfulde politiske institutioner. De forskellige institutioner har efterhånden længe udformet politikken på en lang række områder, Og uddannelse er ingen undtagelse, snarere tværtimod. Sådan lyder det for eksempel i et vigtigt 'white paper' fra Kommissionen i 1995: "Prioritering af kvalitet i undervisning og uddannelse er afgørende for EU's konkurrenceevne og for bevarelsen af den sociale model; faktisk afhænger den europæiske identitet i det nye årtusinde af det."

Bevarelsen af den sociale model – hvad så end det betyder for det enkelte medlemsland – bliver dysset mere og mere ned. Til gengæld er EU's konkurrenceevne permanent højt på dagsordenen. Derfor støder man i utallige EU-papirer om uddannelser på afsnit om nødvendigheden af, hvad der kaldes "fortsat samarbejde om udvikling og anvendelse af de menneskelige ressourcer og om at opnå det højest mulige investeringsafkast… Alternativet er en stadigt stigende forskel mellem Unionen og de væsentlige konkurrenter." EU satser på at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden. Uddannelse er altså Europas 'fælles bedste' og det, der ligger til grund for de igangværende undervisningsreformer i mange medlemslande. Reformerne indebærer blandt andet en forøget produktion af praksis-orienteret viden gennem eksternt finansierede forskningsprogrammer, udvidede læseplaner som følge af den nye økonomi (herunder videnskab, teknologi, IKT og iværksætterkompetencer), tilpasning af gymnasiale og højere uddannelser til arbejdsmarkedets behov, evaluering af studerende, undervisere og uddannelsesinstitutioner, forøget privatfinansiering på uddannelsesområdet såvel som en forøget indsats for vedvarende formel og uformel opkvalificering som krav for fortsat ansættelse. Igennem

såkaldt 'Åben koordinering' er medlemskabslandene forpligtede til løbende at analysere, hvorvidt de aftalte mål bliver nået, og til at udgive 'tilstandsrapporter', der sammenligner de nationale, europæiske, amerikanske og japanske resultater på uddannelsesområdet.

I en tid, hvor Europa satser voldsomt på at omstrukturere sit uddannelsessystem for at forøge konkurrenceevnen, er de europæiske samfund i fare for at miste deres politiske og sociokulturelle sammenhængskraft på grund af tabet af de ideologiske visioner, der har drevet den offentlige diskurs i de sidste to århundreder .

Utallige undersøgelser har dokumenteret,, at størstedelen af de europæiske borgere ikke har tillid til hverken regeringer, parlamenter, politiske partier eller EU-institutioner. Det at være EU-borger er svært at håndtere, fordi de nye transnationale beslutningsnetværk begrænser den almindelige borgers mulighed for at deltage. Politisk kommunikation er ødelagt af almindelige pragmatiske hensyn, af teknisk/bureaukratisk indsigt, af forbrugerhensyn eller politisk apati, og kun fra tid til anden afbrudt af voldelige optøjer i byerne. På den anden side er genkomsten af nationalisme (kulturel, etnisk eller sprogligt defineret), af politisk ekstremisme, diskrimination og fremmedhad og den eksplosive vækst i voldelig religiøs fundamentalisme med til at sprede had i og mellem europæiske samfund. Det er med til at ødelægge grundlaget for kommunikation og forståelse. Samfundskritik er ofte overdøvet i det offentlige rum, domineret som den er af massemediernes kommercielle dagsorden og underholdningsprægede nyhedsudsendelser, der primært sigter mod at skabe overskrifter og mod at provokere bare for at provokere. Når det endelig lykkes at skabe ørenlyd for samfundskritik, bliver kritikken ofte opfattet nærmest som et fysisk angreb eller i det mindste som mangel på respekt for ens identitet, snarere end som en anledning til eftertanke. Faktisk er samfundskritikkens problem centralt i den generelle samfundskrise, vi ser overalt i Europa for tiden, ikke mindst på grund af den defensive holdning folk har, når det drejer sig om deres identitet, men også på grund af de blinde markedsmekanismer.

Uddannelse er selvfølgelig afgørende for at fastholde et sammenhængende samfund og for at skabe en vis optimisme for fremtiden. I den forbindelse kan det bidrage til optimismen, at vi her i starten af det 21. århundrede ser nationalstaterne opgive at holde på deres suverænitet i uddannelsesspørgsmål og i stedet arbejde på at skabe fælles mål og rammer for uddannelse. Men det valg er truffet for at skabe en vidensproduktion og vidensanvendelse, der understøtter økonomisk vækst. Det er derfor europæisk uddannelsespolitik tæller alt, hvad tælles kan: Vi kræver bedre resultater i kernekompetencerne, vi kræver flere studerende på naturvidenskabelige uddannelser, flere forskere, mere voksenuddannelse, mere eksternt finansieret forskning, mere innovation og flere videnskabelige publikationer. Uddannelsespolitik og -planlægning er blevet overtaget af en økonomisk tankegang: Mere er bedre, maksimering, udbytte. Tankegangen har affødt et paradigme for komparativ uddannelsesforskning, som skjuler den politiske bagtanke i mængder af a-historiske, løsrevne, ubegrundede og usystematiserede data, som – ofte gennem reduktionistiske analyser – påstås at vise, hvem eller hvad der trænger til 'forbedringer'. Denne måde at bruge data på hænger ikke sammen med en pædagogisk tankegang, med sociologisk forestillingsevne, med filosofisk eftertanke, endsige med intellektuel kritik. Men metoden føder og fødes af tidens transnationale politiske dagsorden, som reducerer uddannelse til små, oftest ubetydelige, procentuelle udsving i forudbestemte præstationsparametre.

Der er en særlig historisk ironi i, at det i en tid, hvor uddannelse er alment tilgængelig, er almindeligt at adskille viden fra dannelse og at gøre viden til en kvantificerbar vare; at arven efter den europæiske paideia, i form af Bildung eller dannelse, bliver afskrevet som et elitært projekt eller simpelthen som irrelevant i tiden; at nu hvor vi begynder at forstå, at mennesket er et homo complexus, reducerer uddannelsessystemet os til homo faber og homo oeconomicus – eller simpelthen til en 'menneskelig ressource'. Ikke desto mindre stammer forandringerne fra ganske bestemte politiske beslutninger, der nu tages på europæisk niveau, og som på trods af visse retoriske knæfald for 'social sammenhængskraft' sætter produktivitet og konkurrenceevne i højsædet. Vi mister dermed evnen til at indse, at forbedringer og fremskridt også kan indebære tilbageskridt, at udvikling også kan indebære underudvikling, at rigdom kan dække over vantrivsel, og at 'stærke kompetencer' kan gå hånd i hånd med uvidenhed og skyklapper for øjnene. En i sandhed tværfaglig paideia, som fremmer forståelsen af menneskets tilstand og samfundets automatiske selvreproduktion, er fuldstændigt fremmed for nutidens uddannelsespolitiske tænkning og kan kun fremkomme som et resultat af politisk vilje, der vrister uddannelsespolitik fri af den nuværende omklamring af økonomisk tænkning. ■

Oversættelse: Nicolai Paulsen

STAVROS MOUTSIOS

Lektor ved Institut for Pædagogisk Sociologi, Danmarks Pædagogiske Universitet. Stavros Moutsios forsker i international og komparativ uddannelsespolitik med særlig interesse for EU's uddannelsespolitik, globaliseringens betydning for uddannelse samt vidensskabelse og -overførsel i moderne videnssamfund.

Vil du læse mere om Europas uddannelsespolitik? Stavros Moutsios anbefaler:

A. Novoa & M. Lawn: 'Fabricating Europe: The Formation of an Education Space', Kluwer Academic Publishers, 2002

PERSONLIG HJEMMESIDE WWW.DPU.DK/OM/STAM

Sikker viden på dansk grund

Hvordan lærer børn bedst at regne? Hvad er den bedste metode til at styrke elevers læsekompetencer? Et nyt videnscenter på Danmarks Pædagogiske Universitet skal opsamle den nyeste evidensbaserede viden om uddannelsesforskning og gøre den tilgængelig for politikere og praktikere. Det var konklusionen på konferencen 'En åbenlys forbedring'.

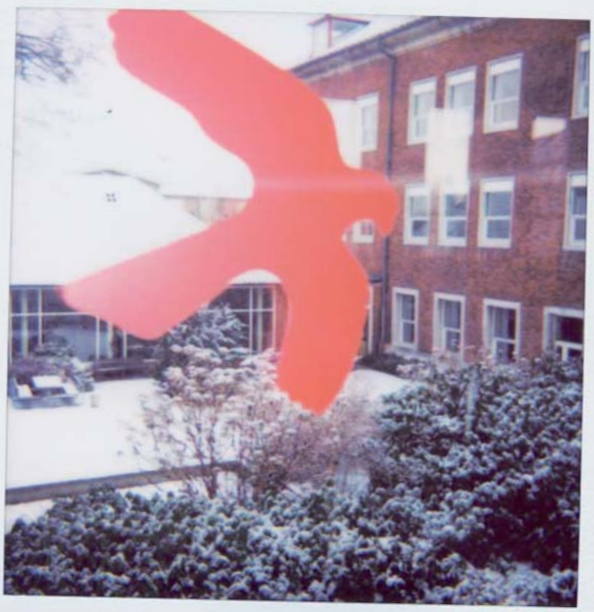

NYT VIDENSCENTER.
Et clearinghouse for uddannelsesforskning ser dagens lys på DPU. På konferencen 'En åbenlys forbedring' diskuterede forskere, politikere og praktikere, hvordan det nye videnscenter skal se ud.

Foto: Camilla Mehlsen og Jakob Albrecht

✱ Vi befinder os i en tilstand af gensidig usynlighed. Afstanden mellem forskning og udvikling i dansk pædagogik er for stor. Praktikerne ved for lidt om, hvad forskerne laver. Forskning og udvikling hænger for dårligt sammen. Sådan lyder det fra OECD, der har påpeget, at det danske samfund får for lidt ud af sin uddannelsesforskning. Derfor skal der oprettes et såkaldt clearinghouse ved Danmarks Pædagogiske Universitet, der kan bygge bro mellem forskning og udvikling.

Idéen til at etablere et pædagogisk clearinghouse blev første gang præsenteret i OECD-rapporten 'National Review on Education', der evaluerede dansk uddannelsesforskning i 2004. I marts 2006 fandt konferencen En 'åbenlys forbedring sted' på DPU, arrangeret af Danmarks Pædagogiske Universitet i samarbejde med Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og Undervisningsministeriet. Konferencen markerede, at Clearinghouse for uddannelsesforskning skal ligge på Danmarks Pædagogiske Universitet og får til opgave at fremme samspillet mellem den nyeste, evidensbaserede viden og uddannelsessektorens praktikere, udviklere og politiske beslutningstagere.

ET HUS MED FLERE FUNKTIONER

En af gæsterne ved konferencen var professor Elaine El-Khawas fra George Washington University i USA. Elaine El-Khawas har været leder af det amerikanske ERIC Clearinghouse og var medforfatter til forrige års OECD-rapport. Hun mener, at et dansk clearinghouse kan bidrage til at øge samfundets udbytte af forskning i uddannelse.

"Vi lever i en tid, hvor vi i stigende grad forventes at kunne begrunde vores virksomhed. Derfor må vi også inden for uddannelse tilbyde pålidelig og effektiv information inden for højtprioriterede områder. Behovet er stort, og det er vigtigt, at vi handler snart. Et effektivt clearinghouse kan yde et væsentligt bidrag til undervisere, forældre og børn i Danmark," forklarede Elaine El-Khawas.

Indtil for nylig var det nok de færreste i Danmark, der vidste, hvad et clearinghouse var.

Ved konferencen gav Elaine El-Khawas derfor tre eksempler på funktioner, der kan ligge i et clearinghouse:

Et clearinghouse kan være et 'bibliotek', som indsamler, katalogiserer og laver resuméer af relevant forskning. Biblioteket stiller informationer til rådighed, men har ikke en opsøgende rolle i forhold til omverdenen. Ifølge Elaine El-Khawas kan et clearinghouse også have til opgave at opsøge og tilbyde viden til relevante målgrupper – og advokere for, at den nye viden bliver taget i brug. Den tredje funktion består i at evaluere den gældende forskning og fremme evidensbaseret forskning.

GIVER OVERBLIK

"Hvilken rolle ønsker I, at det danske clearinghouse skal have? Skal det være et bibliotek, skal det have en opsøgende opgave, eller skal det evaluere? Ønsker I, at en af funktionerne skal have større vægt end de andre," spurgte Elaine El-Khawas.

"Hvis vi bruger viden forkert, risikerer vi at afprofessionalisere lærerne, selv om vi ønsker det modsatte."
ANDERS BONDO CHRISTENSEN

Uanset hvilken model man bruger, kan et clearinghouse forhindre, at forskere på grund af manglende kendskab til tidligere forskning undersøger de samme problemfelter gang på gang, uden at det fører til et samlet overblik, sagde Elaine El-Khawas.

"Jeg må indrømme, at jeg selv har bidraget til dårlig forskningspraksis ved at undersøge ting, som var undersøgt af andre forskere 77 gange før. Sagen er jo, at 1, 2 eller 10 undersøgelser af et problemfelt bør være nok," sagde Elaine El-Khawas.

Hun fortalte, at det er vigtigt, at et clearinghouse har tætte relationer til partnerne inden for det uddannelsespolitiske felt. Et tæt samspil gør det nemmere at identificere, hvor der er mest behov for en indsats.

FURORE OG BEGEJSTRING

Lanceringen af et dansk clearinghouse på DPU har både vakt furore, begejstring og afventende skepsis. Konferencen førte blandt →

andet til en diskussion af, hvad 'sikker viden' er. Er nogen viden mere sikker end anden? Kan et clearinghouse hjælpe praktikere og rådgive politikere på samme tid?

Nogle kaldte den bagvedliggende evidenstilgang for "fordummende" og "forvrængende". Andre modtog initiativet med mere åbne arme. Kommunernes Landsforening (KL) tilhører sidstnævnte gruppe, der ser et pædagogisk clearinghouse som en klar forbedring.

KL udsendte sidste år debatoplægget 'Forskning, der kan bruges' om dansk pædagogisk forskning. Her efterlyste organisationen mere 'sikker viden' om indsats og effekt. Det gælder for eksempel inden for integration og det specialpædagogiske område, forklarede direktør Hans Berthelsen fra KL.

"Jeg har selv bidraget til dårlig forskningspraksis ved at undersøge ting, som var undersøgt af andre forskere 77 gange før." **ELAINE EL-KHAWAS**

"Jeg ved godt, at det ikke altid er muligt at sammenligne. Men alligevel – en mediciner ved godt, at en bestemt behandling giver et bestemt resultat. Det vil vi også have i den pædagogiske verden, så folkeskolelærere for eksempel ved, at en bestemt undervisning hjælper."

Så enkelt er det nu ikke ifølge Kirsten Krogh Jespersen fra Århus Dag- og Aftenseminarium. Hun pegede på, at erfaringerne viser, at politikere har svært ved at håndtere nuancer og forbehold, når de skal tolke pædagogisk forskning.

"Selv om det næsten er umuligt at finde et entydigt svar på sammenhængen mellem indsats og effekt, tillægger det politiske system forskningsresultater større sikkerhed, end der er belæg for. Det håber jeg, KL er opmærksomme på i deres kvalitetssikring," sagde Kirsten Krogh Jespersen.

ET MISKMASK

Henning Salling Olesen, professor ved Roskilde Universitetscenter, forholdt sig meget kritisk over for tidens evidensbølge.

"Begrebet evidens er meget uklart og problematisk. Hvad er evidens-baseret uddannelsesforskning? Ved vi det? Det er miskmask. Og taler vi om evidens, der skal forbedre praksis, eller er det evidens i en politisk betydning? Erfaringerne med PISA viser, hvad der sker, når man laver noget, som tilgodeser det politiske system, uden at det forbedrer praksis."

CVU-rektorenes formand, Harald Mikkelsen, var positiv over for det nye clearinghouse. For som han sagde: "Hvis der er et problem med manglende sammenhæng mellem forskning og udvikling, er CVU'erne de første, der lider".

Men han benyttede også lejligheden til at advare mod at gøre brug af en gammeldags tankegang, hvor viden langsomt siver ned igennem systemet for til sidst at føre til ny praksis.

KLØFT ELLER LØFT?

Anders Bondo Christensen, formand for Danmarks Lærerforening, mente, at et clearinghouse kan bidrage til at øge afstanden mellem forskere og praktikere.

"Hvis vi bruger viden forkert, risikerer vi at afprofessionalisere lærerne, selv om vi ønsker det modsatte. Det er vigtigt, at man støtter lærernes forudsætninger for at forstå forskning. Jeg mener, at der er behov for forskning, hvor lærerne kan spejle deres praksis. Men hvad er målet? At bliver nummer 1 i PISA? Hvis det er tilfældet, er løsningen nem nok – så skal vi bare indføre flere PISA-lignende test i folkeskolen."

Institutleder Hans Siggaard Jensen fra Learning Lab Denmark, DPU, forklarede, at erfaringerne fra andre områder viser, at evidensbaseret praksis ikke svækker professionalismen.

"Tværtimod viser erfaringerne, at der sker et løft og en øget professionalisering, fordi praktikerne får adgang til den bedst gældende viden. Det vil også ske inden for det pædagogiske område."

Rektor for Danmarks Pædagogiske Universitet, Lars-Henrik Schmidt, pegede på et af konferencens største paradokser – at mængden af viden aldrig har været større inden for det pædagogiske område. Vi drukner nærmest i viden. Alligevel efterlyses mere sikker og kvalificeret viden.

"Informationsmængden er så voldsom, at praktikerne ikke har tid til at sætte sig ind i den nye viden, der findes. Men nogen viden er bedre end anden, og derfor er det godt med en institution, der kan give et praj om, hvad den bedste viden er," sagde Lars-Henrik Schmidt. ■

Af Camilla Mehlsen og Jakob Albrecht
cme@dpu.dk og jaal@dpu.dk

HVAD ER ET CLEARINGHOUSE?

Et clearinghouse er en institution, der samler, organiserer, filtrerer og vurderer viden og information produceret af andre. Målet er at fastslå, hvad der kan regnes for sikker, kvalificeret viden til brug for politiske beslutningstagere, forskere, udviklere og praktikere.

Clearinghouses kendes fra den medicinske verden, hvor Cochranecentrene samler og vurderer forskning i forskellige behandlingsformers virkning.

Clearinghouses inden for pædagogik findes blandt andet i USA, England, New Zealand og Canada. Oprettelsen af clearinghouses hænger sammen med, at politikere, praktikere og udviklere i stigende grad efterspørger sikker viden om, hvad der er den bedste undervisning. Eksempelvis indledte George W. Bush sin præsidentæra med at trumfe skoleloven 'No child left behind' igennem for at sikre, at forældre og samfund kan kræve, at skolens metoder er afprøvet videnskabeligt. Men undervisningsverdenen møder ikke bare større krav fra politikere. Også forældre og enkeltindivider presser på for at sikre sig, at uddannelsessystemet giver *value for money*.

LÆS MERE HER WWW.DPU.DK/AABENLYS

HVAD ER ISLAM

Jørgen Bæk Simonsen

Medierne sidestiller ofte islam med problemer, politisk uro og social undertrykkelse. Men islam er også meget andet. Forfatteren giver her et mere kvalificeret udgangspunkt for at forstå og forholde sig til indvandrere, integration og islam.

AKADEMISK FORLAG

JOHN DEWEY. EN INTRODUKTION

Svend Brinkmann

Forfatteren gennemgår fire hovedområder af John Deweys omfangsrige forfatterskab: filosofi, psykologi, etik og pædagogik. Desuden giver bogen et rids af Deweys liv, intellektuelle udvikling og placering i samtiden.

HANS REITZELS FORLAG

VEJLEDNING OG PRAKSISTEORI

Per Lauvås og Gunnar Handal

'Vejledning og praksisteori' er en helt ny udgave af en af de mest anvendte skandinaviske grundbøger om vejledning som pædagogisk teori. Det centrale tema hos Lauvås og Handal er, hvordan man kan vejlede for at udvikle den enkeltes praktiske fagteori, så den udgør et mere reflekteret grundlag for handling.

FORLAGET KLIM

PÆDAGOGISK PSYKOLOGI

Birgitte Elle et al. (red.)

Fagområdet pædagogisk psykologi er orienteret mod de psykiske aspekter ved pædagogisk praksis i hverdagsliv og institutioner, men gentænkes i disse år. I denne bog fremstiller psykologer fra samtlige danske psykologiske universitetsinstitutter forskellige perspektiver på og positioner inden for pædagogisk psykologi.

ROSKILDE UNIVERSITETSFORLAG

MIT 1900-TAL

Erik Jørgen Hansen

DPU-professor Erik Jørgen Hansen har ved afslutningen af sit mere end 40-årige professionelle virke kastet et granskende, næsten sociologisk blik på sit eget livsforløb.

HANS REITZELS FORLAG

I METAFORENS LYS

Gorm Hansbøl

Alle mennesker bruger ord og vendinger metaforisk. Ofte er disse 'overførte betydninger' så grundigt indarbejdede, at vi slet ikke er klar over det. Det gælder også pædagogiske tanker og ideer. Bogen gør rede for fænomenet metaforer, og hvordan man finder skjulte metaforer.

FORLAGET UNDERSKOVEN

PÆDAGOGISK-PSYKOLOGISK OPSLAGSBOG

Espen Jerlang & Jesper Jerlang

Ny opdateret og udvidet udgave grundet den voldsomme udvikling, der er sket inden for faglitteraturen, siden opslagsbogen udkom første gang i 2001.

HANS REITZELS FORLAG

PSYKOLOGISK-PÆDAGOGISK ORDBOG

Mogens Hansen et al.

15. udgave af Psykologisk-pædagogisk ordbog indeholder mere end 10.000 faglige begreber. Bogen er velegnet både som ordbog og som håndbog for alle, der læser psykologisk og pædagogisk litteratur.

HANS REITZELS FORLAG

FULD FART MOD SKOLESTART

Stig Broström

En lille, overskuelig bog om, hvordan børnehaver kan arbejde målrettet med førskolebørnenes vaner og kompetencer, så deres overgang fra børnehave til børnehaveklasse forløber bedre.

DANSK PÆDAGOGISK FORUM

KREATIVE TIDER

Feiwel Kupferberg

Kreativitet er en af de mest efterspurgte egenskaber i vores samfund. Men der er forskellige normer for kreativitet, alt efter hvilket område man beskæftiger sig med. Professor Feiwel Kupferberg forsøger i denne bog at nytænke den sociologiske tilgang til det pædagogiske felt.

HANS REITZELS FORLAG

SKOLEGANG FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE

Inge M. Bryderup og Gry Andsager

Formidling af undersøgelse, der viser, at blandt andet pædagogiske metoder er vigtigere, end om anbragte børn er på intern eller ekstern skole. Bogen rummer blandt andet analyser af 62 stile fra anbragte børn og unge.

DPU'S FORLAG

KRITIK SOM DELTAGELSE

Henrik Kaare Nielsen & Finn Horn (red.)

'Kulturkamp' og 'værdidebat' er blevet populære ord i samfundsdebatten. Denne bog søger at belyse baggrundsfaktorer for den kultur- og samfundsudvikling, kulturkampen er en del af, samt at bidrag til at aktualisere og videreudvikle den kritiske position i kultur- og samfundsdebatten.

FORLAGET KLIM

ETIK OG DANNELSE I SKOLEN

John Rydahl (red.)

Det normative har altid været en del af skolens målsætning. Bogen giver læreren og den studerende grundlæggende indføring i etikken og dens historie og viser, hvordan etikken slår igennem i skolelovgivningen og i de enkelte fag.

GYLDENDAL

NATIONAL IDENTITY AND THE VARIETIES OF CAPITALISM: THE DANISH EXPERIENCE

John L. Campbell, John A. Hall & Ove K. Pedersen (red.)

I denne samling essays analyserer bidragydere fra flere lande, hvorfor Danmark har udkonkurreret de fleste andre højt udviklede markedsøkonomier siden midten af 1980'erne. Konklusionen er, at danske politiske og økonomiske institutioner har fremmet en glidende tilpasning til globalisering.

DJØF FORLAGENE

FORSKNING I SAMMENHÆNGE

Ib Ravn

Forskning bidrager ikke nok til liv og samfund – men det kunne den. Bogen konstaterer en påfaldende selvtilstrækkelighed i otte videnskaber fra kvantefysik og medicin over jura og økonomi til sociologi, men peger samtidig på muligheder for en videnskabelighed, der eksplicit søger at bidrage til udvikling af liv og samfund.

FORLAGET MULTIVERS

ETIK - EN PRAKTISK SYNSVINKEL

Kjartan Skogly Kversøy

Bogen præsenterer ni perspektiver på etik, som giver indsigt i grundlæggende temaer i etisk tænkning. Meningen er, at læseren tilegner sig et værktøj, som kan bruges til at analysere den praksis, man selv befinder sig i.

AKADEMISK FORLAG

BØRNS STEDER

Kim Rasmussen (red.)

Børns liv er i vidt omfang henlagt og institutionaliseret til en række steder designet og indrettet til dem, som for eksempel børneværelset og legepladsen. Men relaterer børn sig egentlig til disse steder? Og i givet fald hvordan? Antologien bidrager til at belyse en række problemstillinger om "børns steder".

BILLESØ & BALTZER

POST
PP DANMARK

"De nye eliter føler sig kun hjemme, når de er på gennemrejse, en route, til en konference på højt niveau, til en stor indvielse, til en international film-festival eller et uopdyrket feriested. De anvender i bund og grund en turists syn på verden – et per-spektiv, der næppe kan opmuntre til dybfølt demokratisk engagement."

CHRISTOPHER LASCH, 1993

Maskinel Magasinpost
ID-nr. 42 482

Afsender:
Postboks 7777
7000 Fredericia

Udgiver:
DPU
Tuborgvej 164
2400 København NV

Returneres ved varig adresseændring

The Danish University of Education
Danmarks Pædagogiske Universitet
Tuborgvej 164
2400 København NV
T: 8888 9000
F: 8888 9001
W: www.dpu.dk
ISSN: 1601-5754